

การอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น

สารนิพนธ์
ของ
สุมาลี เปลี่ยนพันธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ตุลาคม 2553

การอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น

สารนิพนธ์
ของ
สุมาลี เปลี่ยนพันธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

ตุลาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น

บทคัดย่อ

ของ

สุมาลี เปลี่ยนพันธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

ตุลาคม 2553

สุมาลี เป็เลียนพันธ์. (2553). การอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น.
สารนิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์ธีระชน พลโยธา.

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา ตามเพศและอายุของผู้สูงอายุที่อบรมเลี้ยงดู
2. เพื่อศึกษาระดับการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุแบบปล่อยปละละเลย แบบประชาธิปไตยแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป และระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นหญิง ที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุต่างกัน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษากับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา ที่มีอายุระหว่าง 11-15 ปี กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 145 คน ได้มาโดยการคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีผู้สูงอายุอยู่ร่วมในครอบครัวและได้รับอิทธิพลในการอบรมเลี้ยงดูระดับมากขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบค่าเอฟ ค่าที่

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูตามเพศของผู้อบรมเลี้ยงดู อายุของผู้สูงอายุที่อบรมเลี้ยงดู มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่แตกต่างกัน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำ

THE ELDERY'S CHILD-REARING PRACTICES AND AGGRESSION
OF THE ADOLESCENTS

AN ABSTRACT
BY
SUMALEE PLEANPHAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Development Psychology
at Srinakharinwirot University

October 2010

sumalee Pleanphan. (2010). *The Eldery's Child-rearing Practices and Aggression of Adolescents*. Master's Project. M.Ed (Development Psychology). Bangkok: Graduate School Srinakarinwirot University. Project Advisor: Teerachon Polyota.

The purposes of this research were follows:

1. To compare the aggression of students of AS School according to the gender and age of elderly who take care of the children.
2. To study the level of rearing of the elderly according to the free style rearing, democratic style and overprotected style and the level of the aggression of students of AS School
3. To compare the aggression of female teenager which different style rearing of the elderly.
4. To study relationship of the aggression of students of AS School according to the rearing style of elderly who take care of the children.

The sampling groups of this research were 145 AS school's students who were between 11-15 years old and were studying in Mattayom 1-3 level of 2009 academic year. The sampling groups were specific selected from the families which had the elderly and were influenced of rearing. The questionnaires of rearing and aggression were used as the research instruments for data collection, and analyzed by F- test T-test

The results of the study were as follows:

The students of AS School who were reared according to gender of elderly who take care of the children had no different in aggression behavior.

The students who were reared according to high level of free style rearing had a high aggression behavior than the students who were reared according to low level of free style rearing at the 0.5 level of significance.

The students who were reared according to high level of democratic style rearing had a low aggression behavior than the students who were reared according to low level of democratic style rearing at the 0.5 level of significance.

The students who were reared according to overprotected style had a low aggression behavior

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น ของ
สุมาลี เปลี่ยนพันธ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(อาจารย์ ชีระชน พลโยธา)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉัฐวิณัฏ์ สิทธิศิริอรุณ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(อาจารย์ ชีระชน พลโยธา)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ชญาณุช ลักษณะวิจารณ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ อัครา บุญทิพย์)

วันที่ เดือน.....พ.ศ. 2553

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง อาจารย์ธีระชน พลโยธา ในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา และ อาจารย์ชฎานุช ลักษณะวิจารณ์ ในการเป็นคณะกรรมการสอบ ที่ได้ให้คำชี้แนะในการทำงาน รวมทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่มอบความรู้ และคำแนะนำที่ดี ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ และ ขอกราบ

ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา ที่ได้ตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถาม
ขอกราบขอบพระคุณ ชิสเตอร์ ดร.ชวาลา เวชยันต์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา
มอบโอกาสและสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณ ฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ต้นสังกัดที่ทำงานของผู้วิจัยได้
สนับสนุนการศึกษา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณ คุณวิภาส คุณรัศมี ปรีดาวรรณเลิศ รวมทั้งครอบครัวของผู้วิจัย
เพื่อน ที่เป็นกำลังใจในด้านต่างๆ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุมาลี เปลี่ยนพันธ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	2
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
นิยามปฏิบัติการ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสาร แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับผู้สูงอายุ	8
ความหมายของผู้สูงอายุ	8
ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ	10
เอกสาร แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับวัยรุ่น	12
ความหมายของวัยรุ่น	12
การแบ่งระยะของวัยรุ่น	12
เอกสาร แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู	14
ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู	14
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	15
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุ	20
เอกสาร แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว	24
ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว	24
สาเหตุของความก้าวร้าว	25
ชนิดและลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว.....	28
ทฤษฎีเกี่ยวกับความก้าวร้าว	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมก้าวร้าว.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	40
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	41
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	46
ความมุ่งหมายของการวิจัย	46
สมมติฐานของการวิจัย	46
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	46
วิธีดำเนินการวิจัย	47
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
สรุปผลการวิจัย	48
อภิปรายผล	48
ข้อเสนอแนะ.....	51
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก	57
ภาคผนวก ก	58
ภาคผนวก ข	59
ภาคผนวก ค	75
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	82

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุของผู้อบรมเลี้ยงดู..	42
2 แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของกลุ่มตัวอย่างตาม การอบรม เลี้ยงดูและพฤติกรรมก้าวร้าว	43
3 แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมก้าวร้าว กับเพศของผู้อบรมเลี้ยงดู ของกลุ่มตัวอย่าง	44
4 แสดงเปรียบเทียบกลุ่มอายุของผู้สูงอายุที่อบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าวของ วัยรุ่น	44
5 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นกับการอบรมเลี้ยงดู แบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดู แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป	45
6 แสดงผลรวมคะแนนจากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมก้าวร้าว	70
7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการอบรมเลี้ยงดูแบบ ปล่อยปละละเลย	76
8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตย	78
9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความ คุ้มครองมากเกินไป	79
10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมก้าวร้าว	80

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เมื่อมนุษย์หรือคนได้รวมกัน ดำเนินชีวิตเป็นกลุ่ม มีอาณาเขต ก่อตั้งเป็นประเทศ เป็นสังคมโลก มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ มากมาย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นผลจากการกระทำที่เกิดจากคน และยากที่จะปฏิเสธได้ว่า ประเทศนั้น สังคมนั้น กลุ่มชนนั้นเจริญขึ้นได้จากคนแต่ละคน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่มีคุณภาพ โดยเริ่มจากจุดเล็กๆ ที่สำคัญนี้เอง คือ การสร้างเด็กให้เป็นคนเก่ง คนดี ดังนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับเด็กและวัยรุ่นจึงเป็นบาทหลอมสำคัญต่อการสร้างคนที่มีคุณภาพให้เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ในครอบครัวและสังคม

นักจิตวิทยาให้ความสำคัญของคนที่อยู่ในครอบครัวขยาย โดยมุ่งไปที่ปู่ย่าตายาย ผู้ซึ่งมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ปู่ย่าตายายมีอิทธิพลต่อลูกหลานในทางตรงเมื่อท่านทำหน้าที่ของ ผู้ดูแล เพื่อนเล่น บุคคลทางประวัติศาสตร์ของครอบครัวซึ่งถ่ายทอดข่าวสารจากรุ่นสู่รุ่นจนเป็น ปึกแผ่นในแต่ละรุ่น เพราะเป็นผู้มีอิทธิพลโดยตรง เมื่อท่านแสดงเป็นผู้เชี่ยวชาญต่อลูกหลาน เป็น ผู้เจรจาระหว่างบิดามารดากับเด็ก ในปี 1984 พบว่า 31% ของเด็กแอฟริกันอเมริกัน อาศัยอยู่ใน ครอบครัวขยายกับผู้ปกครองคนเดียวหรือทั้งคู่ ครอบครัวขยายมักประกอบด้วยปู่ย่าตายาย บทบาทของปู่ย่าตายายขึ้นอยู่กับว่ามีผู้ปกครองคนเดียวหรือเป็นคู่อาศัยอยู่ในบ้าน ยกตัวอย่างเช่น ปู่ย่าตายายมีบทบาทน้อยกว่าในการดูแลเด็กๆ เมื่อมีผู้ปกครองทั้งคู่ยังอยู่ โดยทั่วไปแล้วปฏิสัมพันธ์ระหว่างปู่ย่าตายายกับเด็กๆ การผันแปรก็ขึ้นอยู่กับ อายุ สุขภาพและความใกล้ชิดของปู่ย่าตายาย เมื่อปู่ย่าตายาย มีสุขภาพแข็งแรงที่อยู่ พ่อที่จะร่วมกิจกรรมต่างๆ ลูกหลานมีความรู้สึกใกล้ชิดที่ได้ร่วมแบ่งปันความสนุกสนาน แต่เมื่อปู่ย่าตายายสุขภาพเริ่มถดถอยอายุเพิ่มขึ้นมาก เด็กๆก็รู้สึกใกล้ชิด เพราะพวกเขาสามารถช่วยเหลือท่านได้ (Brooks. 2003: 126-128)

เมื่อหันมามองการอบรมเลี้ยงดูในวัฒนธรรมไทย พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2544: 43-66) กล่าวว่า พ่อแม่ทำหน้าที่พระพรหมของลูก คือการนำเสนอโลกนี้แก่ลูก เด็กจะเห็นโลกอย่างไร มีท่าทีต่อโลกอย่างไร โดยมากพ่อแม่เป็นผู้ชักนำโดยรู้ตัวบ้าง ไม่รู้ตัวบ้าง การแสดงโลกนี้แก่ลูก พ่อแม่ต้องเริ่มที่ตัวเอง โดยเป็นตัวแทนที่ดีของมนุษยชาติให้เด็กมีความสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อม โดยมองสิ่งทั้งหลายในแง่เป็นสิ่งที่น่ารู้ น่าศึกษา เมื่อเด็กอยากรู้ พ่อแม่ก็สนองตอบ ให้ความรู้สอน ให้ปฏิบัติให้ถูกต้อง ดังนั้นบทบาทของพ่อแม่ในการนำเสนอโลกนี้แก่ลูกอย่างถูกต้อง ให้ลูกได้ความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์เป็นมิตรมีเมตตา ให้ความรู้สึกและท่าทีที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม มองเห็นโลกนี้สวยงาม มีธรรมชาติที่น่าชื่นชม มีความรู้สึกต่อสิ่งทั้งหลายในโลกว่าน่าเรียนรู้ มองบทบาทของตัวเองในสังคมว่าจะมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุทธิลักษณ์ นาคสุสุข (2544: 1) ที่ว่า บิดามารดาเป็นผู้ถ่ายทอดสัมพันธภาพอันอบอุ่นให้แก่เด็ก การให้ความรักความเข้าใจและเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในครอบครัว ประกอบด้วยความผูกพันทางสายเลือดที่พ่อแม่มีต่อลูก มีการถ่ายทอด

ทางศีลธรรม จริยธรรมไปสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการพัฒนาร่างกายจิตใจไปสู่สุขภาพจิตที่ดีในอนาคต บิดามารดาต้องตระหนักว่าตนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งได้ศึกษาวิเคราะห์จากเด็กตั้งแต่แรกเกิดว่า ได้รับการเลี้ยงดูมาอย่างไรจากครอบครัว ถึงบทบาทของพ่อแม่ ความสัมพันธ์ภาพและประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาของพ่อแม่ในอดีต จะหล่อหลอมถ่ายทอดไปสู่เด็กทางสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ ส่วนทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมก็มีส่วนเข้ามาประกอบด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ครอบครัวก็ยังเป็นหลักสำคัญที่สุด เพราะครอบครัวเป็นสังคมที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด และมีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดีของเด็กวัยรุ่นได้เป็นอย่างมาก ปัจจัยของครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดูเด็กมากไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างของครอบครัว วัฒนธรรมของครอบครัว และภาวะแวดล้อมทางสังคม

ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อครอบครัวเป็นอย่างมาก โดยผู้สูงอายุได้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับครอบครัว เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ หรือคำตักเตือนต่าง ๆ หากบุตรหลานเชื่อฟัง ก็แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายวยังคงได้รับความรักความเคารพจากสมาชิกในครอบครัว และมีความสำคัญในครอบครัว (สายสีทอง ณ ภูเก็ต. 2542) โดยเฉพาะในกรณีของครอบครัวที่พ่อแม่มีเวลาว่างให้แก่ลูกน้อย และจำเป็นต้องมีญาติผู้ใหญ่ (ปู่ ย่า ตา ยาย) เลี้ยงดูลูกให้ การอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก เช่นเดียวกับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ อย่างไรก็ตามในการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้สูงอายุ พบว่า มักจะมีแนวโน้มที่จะหลงและตามใจเด็ก ซึ่งอาจชักนำให้เด็กหลงตัวเองและอั่นแก่ง อาจมีปัญหาเกี่ยวกับความก้าวร้าวข่มขู่ ทั้งนี้เพราะเด็กสามารถเรียกร้องต่อญาติผู้ใหญ่ (ปู่ ย่า ตา ยาย) มากกว่าพ่อแม่ (จงกล เกษตุ้ม. 2541: 31-32; อ้างอิงจาก วราภรณ์ รักวิชัย. 2535: 30-34) อาจส่งผลให้เด็กเติบโตขึ้นมาที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กวัยรุ่นในปัจจุบันนับวันยิ่งวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น แม้กระทั่งในสถานศึกษาเอง ก็มักมีปรากฏให้เห็นชัดเจน ทั้งการแสดงออกในรูปของคำพูด และการกระทำที่รุนแรง (สุพัตรา พันธูวรร. 2546: 8) จากข่าวสารที่นำเสนอตามสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบัน ยังพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าว การทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นในปัจจุบัน ยังแพร่ขยายไปยังวัยรุ่นหญิงเป็นจำนวนมากอีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า การอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนวัยรุ่นหญิงเพียงใด ทั้งนี้ จากการสำรวจของผู้วิจัยพบว่า สมาชิกในครอบครัวของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนหญิงล้วน มีผู้สูงอายุที่มีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดูนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมตอนต้น จึงเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยให้ความสนใจศึกษาในการวิจัยนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา ตามเพศและอายุของผู้สูงอายุที่อบรมเลี้ยงดู

2. เพื่อศึกษาระดับการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุแบบปล่อยปละละเลย แบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป และระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นหญิง ที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุต่างกัน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษากับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบว่า

1. ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีอายุที่ต่างกัน มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษาอย่างไร
2. ผู้สูงอายุที่อบรมเลี้ยงดูนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา มีระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป และนักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวระดับใด
3. พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิงมีอายุ 11 – 15 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ประจำปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา กรุงเทพมหานคร และในครอบครัวมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ร่วมด้วย จำนวน 317 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิงมีอายุ 11 – 15 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ประจำปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา กรุงเทพมหานคร และในครอบครัวมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ร่วมด้วย โดยใช้วิธีการคัดเลือกนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามหัวข้ออิทธิพลของผู้สูงอายุ (ปู่ ย่า ตา ยาย) ที่อบรมเลี้ยงดูในระดับมากขึ้นไป พบว่ามีจำนวน 145 คน จึงจัดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรที่วิจัย

1. ตัวแปรต้น แบ่งเป็นดังนี้
 - 1.1 เพศของผู้สูงอายุที่อบรมเลี้ยงดูวัยรุ่น แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่
 - 1.1.1 ผู้สูงอายุเพศชาย
 - 1.1.2 ผู้สูงอายุเพศหญิง

- 1.1.3 ผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิง
- 1.2 อายุของผู้สูงอายุที่อบรมเลี้ยงดู แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่
 - 1.2.1 อายุ 60 – 70 ปี
 - 1.2.2 อายุ 70 ปี ขึ้นไป
- 1.3. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบ่งเป็น 3 แบบ ได้แก่
 - 1.3.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
 - 1.3.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - 1.3.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้สูงอายุ หมายถึง ปู่ ย่า ตา ยาย ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป โดยอาศัยอยู่ร่วมกับวัยรุ่นในครอบครัวเดียวกัน
2. วัยรุ่น หมายถึง นักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษาเพศหญิงที่มีอายุ 11-15 ปี และกำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยม 1-3
3. อายุของผู้สูงอายุ หมายถึง การนับอายุตามปฏิทินอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม
 - 3.1 กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 60 – 70 ปี
 - 3.2 กลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 70 ปี ขึ้นไป
4. เพศของผู้สูงอายุที่อบรมเลี้ยงดูวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม
 - 4.1 ผู้สูงอายุเพศชาย หมายถึง ปู่ ตา ที่อยู่ร่วมในครอบครัว และมีบทบาทอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่น
 - 4.2 ผู้สูงอายุเพศหญิง หมายถึง ย่า ยาย ที่อยู่ร่วมในครอบครัว และมีบทบาทอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่น
 - 4.3 ผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง หมายถึง ปู่ ย่า ตา ยาย ผู้สูงอายุที่อยู่ร่วมกันในครอบครัว และมีบทบาทอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่น

นิยามปฏิบัติการ

1. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การปฏิบัติ การดูแล ความสัมพันธ์ระหว่าง ปู่ ย่า ตา ยาย ปฏิบัติต่อวัยรุ่น ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ
 - 1.1 แบบปล่อยปละละเลย (Rejection) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ ปู่ ย่า ตา ยายมีต่อวัยรุ่น ซึ่งวัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองถูกเกลียดชัง หรือปล่อยให้ทำอะไรได้ตามใจชอบ โดยไม่ได้เอาใจใส่ให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร

1.2 แบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ ปู่ ย่า ตา ยาย ปฏิบัติต่อวัยรุ่น ซึ่งวัยรุ่นรู้สึกว่าจะตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม มีความอดทน ไม่ตามใจ และไม่เข้มงวดจนเกินไป ยอมรับในความสามารถ และความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือมือตามโอกาสอันเหมาะสม

1.3 แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Overprotection) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ ปู่ ย่า ตา ยาย มีต่อวัยรุ่น ซึ่งวัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองถูกปฏิเสธไม่ให้ทำอะไรตามใจปรารถนา หรือคอยควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำที่ตนต้องการ และมักจะคอยคุ้มครองให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของถัน แพเพเซอร์ (2517) ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบ Rating Scale มีจำนวน 60 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอนๆละ 20 ข้อ คือ ข้อ 1-20 เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ข้อ 21 – 40 เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ข้อ 41-60 เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป แต่ละข้อความมีมาตรา (Scale) 5 ระดับ กำกับไว้ท้ายข้อความ แบบทดสอบนี้ ถัน แพเพเซอร์ ได้สร้างขึ้นไว้เพื่อใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่น 0.9692

เกณฑ์การพิจารณาคะแนนเป็นดังนี้

มากที่สุด	เท่ากับ	5 คะแนน
มาก	เท่ากับ	4 คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1 คะแนน

เกณฑ์ระดับการประเมินเป็นดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนมากที่สุด (8-10 ใน 10 ครั้ง)
มาก	หมายถึง	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนมาก (6-7 ใน 10 ครั้ง)
ปานกลาง	หมายถึง	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนปานกลาง (4-5 ใน 10 ครั้ง)
น้อย	หมายถึง	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนน้อย (2-3 ใน 10 ครั้ง)
น้อยที่สุด	หมายถึง	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนน้อยที่สุด (0-1 ใน 10 ครั้ง)

ผู้ที่ได้คะแนนสูง ในการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ หมายถึง มีคะแนนการอบรมเลี้ยงดูสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

2. พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง ลักษณะที่บุคคลแสดงออกถึงการกระทำที่รุนแรง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตราย บาดเจ็บหรือเกิดความเสียหายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจตลอดจนทรัพย์สินต่างๆ โดยเจตนา เพื่อขจัดความคับข้องความโกรธ ความเครียด และความรู้สึกไม่พอใจต่างๆที่มีต่อผู้อื่นหรือสิ่งรอบตัว ซึ่งแสดงออกมาใน 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย หมายถึง ลักษณะที่บุคคลแสดงออกในรูปของการกระทำ โดยการใช้อวัยวะทางกายในการทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตราย บาดเจ็บหรือเกิดความเสียหาย ทั้งทางด้านร่างกายหรือจิตใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นตลอดจนทรัพย์สินต่างๆ ได้แก่ การใช้กำลังต่อสู้ ทะเลาะวิวาท ผลัก ชน ขว้างสิ่งของ แสดงกิริยาล้อเลียน การไม่ทำตามคำสั่ง การใช้อาวุธหรือ เครื่องทุ่นแรงทำอันตรายต่อร่างกายผู้อื่น การแสดงความโกรธผู้อื่นหรือสิ่งอื่นทดแทน ตลอดจนการทำลาย สิ่งของต่างๆ เป็นต้น

2.2 พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา หมายถึง ลักษณะที่บุคคลแสดงออกในรูปของคำพูด หรือถ้อยคำที่ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับความเจ็บปวดทรมานใจ เกิดความเสียหาย อับอาย เสียใจและไม่พอใจ เช่น การโต้เถียง การทะเลาะวิวาทโดยใช้คำพูด การต่อว่า พุดจาหยาบคาย พุดล้อเลียน สาปแช่ง พุดประชดประชัน เสียดสี สบประมาท ชมชู้ พุดดูถูกดูหมิ่นผู้อื่น เป็นต้น

โดยวัดได้จากแบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวของ สุพิศตรา พันธุวร (2546: 119) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.908 ลักษณะของแบบสอบถามมีจำนวน 30 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกตอบให้ตรงกับความรู้ของตนเอง โดยเลือกเพียงคำตอบเดียวใน 1 ข้อ

เกณฑ์การพิจารณาคะแนนเป็นดังนี้

กระทำเป็นประจำ	เท่ากับ	5 คะแนน
ส่วนใหญ่กระทำ	เท่ากับ	4 คะแนน
กระทำเป็นบางครั้ง	เท่ากับ	3 คะแนน
นานๆ ครั้ง	เท่ากับ	2 คะแนน
น้อยที่สุดหรือไม่กระทำเลย	เท่ากับ	1 คะแนน

เกณฑ์ระดับการประเมินเป็นดังนี้

กระทำเป็นประจำ หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวเป็นประจำ (8-10 ใน 10 ครั้ง)

ส่วนใหญ่กระทำ หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวเป็นส่วนใหญ่ (6-7 ใน 10 ครั้ง)

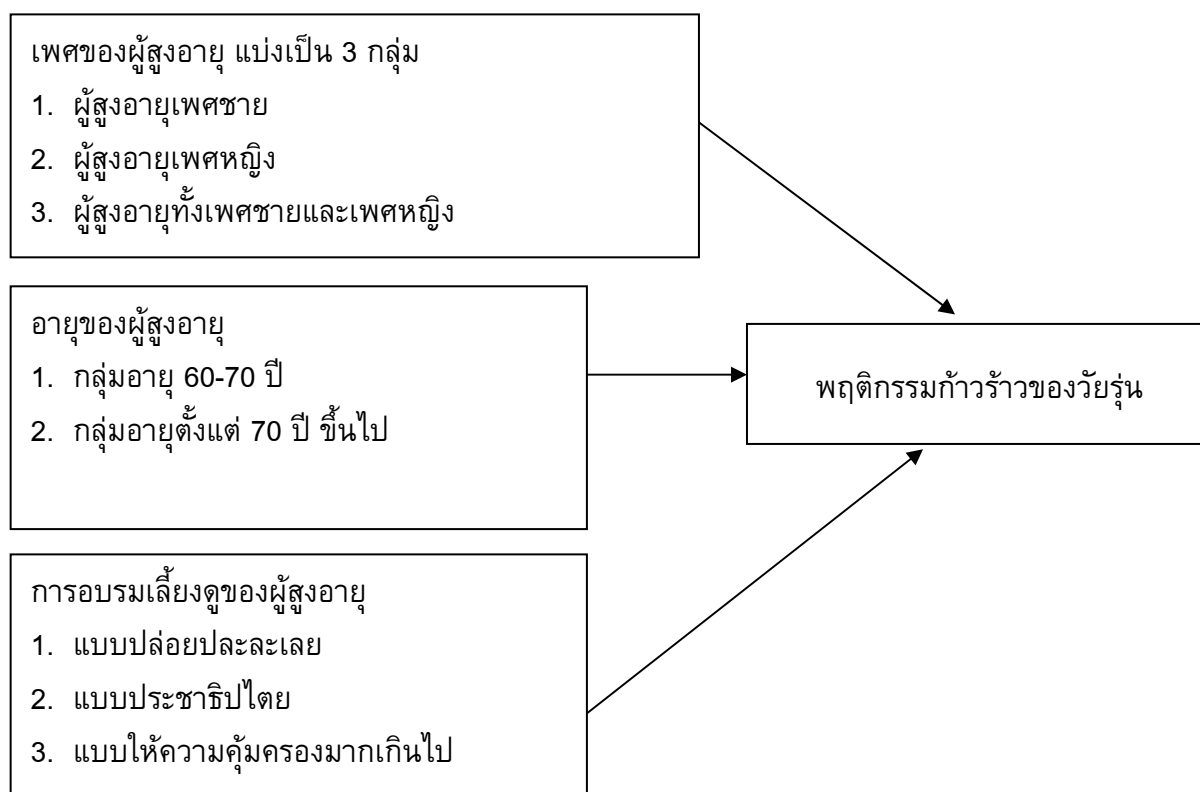
กระทำเป็นบางครั้ง หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวเป็นบางครั้ง (4-5 ใน 10 ครั้ง)

นานๆ ครั้ง หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าว นานๆ ครั้ง (2-3 ใน 10 ครั้ง)

น้อยที่สุดหรือไม่กระทำเลย หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยที่สุดหรือไม่เคยเลย (0-1 ใน 10 ครั้ง)

ผู้ที่ได้คะแนนมาก หมายถึง ผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่า ผู้ที่ได้คะแนนน้อยกว่า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศชาย จากผู้สูงอายุเพศหญิง จากผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน
2. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ 60 -70 ปี มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างจากวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากกลุ่มผู้สูงอายุ 70 ปี ขึ้นไป
3. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำ
4. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ
5. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปต่ำ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้า เอกสาร งานวิจัย แนวคิดทฤษฎีในบทนี้ ได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เอกสาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
2. เอกสาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น
3. เอกสาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
4. เอกสาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสาร แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ความหมายของผู้สูงอายุ

การเข้าสู่วัยชราหนึ่งจะถืออายุเท่าใด ได้มีการศึกษากันมากในเรื่องนี้ ตามคำจำกัดความของมติสมัชชาโลกผู้สูงอายุที่นครเวียนนา เมื่อ พ.ศ. 2525 หมายถึงผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป จึงได้ใช้อายุนี้เป็นเกณฑ์เกษียณอายุการทำงาน แต่ในประเทศที่มีความเจริญทางด้านทางการแพทย์ พบว่า ผู้ที่มีอายุถึง 60 ปี แล้วยังแข็งแรงและยังสามารถทำงานได้ดี จึงมีความพยายามที่จะเพิ่มอายุของการเข้าสู่วัยชราให้สูงขึ้น คือ เป็น 65 ปี หรือแม้แต่มีแนวโน้มจะเป็น 70 ปี

สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน (2530: 1) ได้ให้ความหมาย ผู้สูงอายุไว้ว่า หมายถึง เป็นวัยของชีวิตที่มีลักษณะเปลี่ยนแปลงเฉพาะ มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ และการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม

ปิยนันท์ สงฤทธิ์ (2550: 16) ผู้สูงอายุหมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจไปในทางเสื่อมลง เป็นวัยที่ต้องปรับตัวในด้านต่างๆ ตามที่ควรเป็น เพื่อจะได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ และมีสุขภาพกายและจิตใจดี

ฮอลล์ (ปิยนันท์ สงฤทธิ์. 2550: 15; อ้างอิงจาก Hall. 1976: 3-4) ได้แบ่งการสูงอายุของมนุษย์ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การสูงอายุตามวัย (Chronological Aging) หมายถึง การสูงอายุตามปีปฏิทินโดยการนับจากปีที่เกิดเป็นต้นไป และบอกได้ทันทีว่าใครมีอายุมากน้อยเพียงใด

2. การสูงอายุตามสภาพร่างกาย (Biological Aging) เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพและกระบวนการหน้าที่ที่ปรากฏขณะที่มีอายุเพิ่มขึ้น เนื่องจากประสิทธิภาพการทำงานของอวัยวะต่างๆ ในร่างกายลดน้อยลงเป็นผลจากการเสื่อมตามกระบวนการสูงอายุ ซึ่งเป็นไปตามอายุขัยของแต่ละคน

3. การสูงอายุตามสภาพจิตใจ (Psychological Aging) เป็นการเปลี่ยนแปลงในหน้าที่ของการรับรู้ แนวความคิด ความจำ การเรียนรู้ ขาวน้ปัญญา และลักษณะบุคลิกภาพที่ปรากฏในระยะเวลาต่างๆ ของชีวิตแต่ละคนที่มีอายุเพิ่มขึ้น

4. การสูงอายุตามสภาพสังคม (Sociological Aging) เป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ สถานภาพของบุคคลในระบบสังคม รวมทั้งความคาดหวังของสังคมต่อบุคคลนั้นซึ่งเกี่ยวกับอายุ การแสดงออกตามคุณค่า และความต้องการของสังคม

นักชราวิทยาแบ่งช่วงสูงอายุออกเป็น 4 ช่วง โดยใช้เกณฑ์ตามลักษณะจิตสังคม ชีววิทยา (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549: 541) ดังนี้

1. ช่วงไม่ค่อยแก่

ช่วงนี้อายุประมาณ 60-69 ปี เป็นช่วงที่คนต้องประสบกับความเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่เป็นภาวะวิกฤตหลายด้าน เช่น การเกษียณอายุ การจากไปของมิตรสหาย คู่ครอง รายได้ลดลง การสูญเสียตำแหน่งทางสังคม โดยทั่วไป ในช่วงนี้บุคคลยังเป็นคนที่แข็งแรง แต่อาจต้องพึ่งพิงผู้อื่นบ้าง อย่างไรก็ตาม สำหรับบุคคลที่มีการศึกษาสูง รู้จักปรับตัว ช่วงนี้ยังเป็นช่วงที่มีสมรรถภาพด้านต่างๆ ใกล้เคียงกับคนหนุ่มสาวมาก

2. ช่วงแก่ปานกลาง

อายุประมาณตั้งแต่ 70-79 ปี เป็นช่วงที่คนเริ่มเจ็บป่วย เพื่อนและสมาชิกในครอบครัวที่มีอายุใกล้ๆ กันอาจเริ่มล้มหายตายจากมากขึ้น เข้าร่วมกิจกรรมของสังคมน้อยลง การปรับตัวในระยะนี้มักไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมครอบครัวและสังคมมากนัก

3. ช่วงแก่จริง

อายุประมาณ 80-90 ปี ผู้มีอายุยืนถึงระดับนี้ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับคนอายุถึงขั้นนี้ต้องมีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น ไม่วุ่นวาย แต่ก็ต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ยังกระตุ้นความมีสมรรถภาพในแง่ต่างๆ ตามวัย ผู้สูงอายุนั้นต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากกว่าในวัยที่ผ่านมา เริ่มย้อนนึกถึงอดีตมากยิ่งขึ้น

4. ช่วงแก่จริงๆ

อายุประมาณ 90-99 ปี ผู้มีอายุยืนถึงระดับนี้มีจำนวนน้อย ความรู้ต่างๆ ด้านชีววิทยา สังคม และจิตใจของคนวัยนี้ยังไม่มีการศึกษามากนัก แต่อาจกล่าวได้ว่าเป็นระยะที่มักมีปัญหาทางสุขภาพ ผู้สูงอายุนั้นควรทำกิจกรรมที่ไม่ต้องมีการแข่งขัน ไม่ต้องมีการบีบบังคับเรื่องเวลาที่ต้องทำให้เสร็จ ควรทำกิจกรรมอะไรๆ ที่พอออกพอใจและอยากทำในชีวิต สำหรับผู้สูงอายุนั้นได้พบผ่านวิกฤตต่างๆ ของชีวิตมาแล้วด้วยดีมากมาย จะเป็นคาบระยะเวลาแห่งความสุขสงบพอใจในตนเอง

จากการศึกษา ผู้วิจัยจึงให้คำสำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และบทบาทหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามกาลเวลาของแต่ละบุคคล

ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

เนื่องจากแนวโน้มของผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น จึงมีผู้คนให้ความสนใจและอธิบายถึงผู้สูงอายุในลักษณะที่แตกต่างกัน จากทฤษฎีใหญ่ๆ ดังนี้ (ปิยนันท์ สงฤทธิ์. 2550: 16-20)

1. ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolution Theory) เน้นคนเป็นสิ่งมีชีวิต ที่มีการวิวัฒนาการอยู่เสมอ และจะอยู่รอดได้แม้ในสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

2. ทฤษฎีทางชีววิทยา (Biological Theory) เป็นทฤษฎีที่อยู่บนพื้นฐานของยีนส์ (Gene) และการเปลี่ยนแปลงในระดับเซลล์ (Cell) และเนื้อเยื่อ โดยมีทฤษฎีย่อยสนับสนุนดังนี้

2.1 ทฤษฎีการถ่ายทอดทางพันธุกรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของอวัยวะบางส่วนของร่างกายคล้ายคลึงกันหลายชั่วอายุคนเมื่ออายุมากขึ้น เช่น ลักษณะศีรษะล้าน ผมหงอกเร็ว เป็นต้น

2.2 ทฤษฎีที่ไม่เกี่ยวกับพันธุกรรม กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับเซลล์ และระดับเนื้อเยื่อ แบ่งแยกย่อยได้อีก 7 ทฤษฎี ดังนี้

2.2.1 ทฤษฎีว่าด้วยการเสื่อมและถดถอย เชื่อว่าถ้าหน้าที่ของร่างกายทั้งโครงสร้างมีการใช้ ก็จะทำให้เกิดการหมดอายุ ถ้ามีการใช้มากมีผลทำให้เกิดการสูงอายุเร็วขึ้น

2.2.2 ทฤษฎีว่าด้วยการดูดซึมที่บกพร่อง ความเสื่อมที่เกิดขึ้นที่ผนังเซลล์ของระบบต่างๆ เป็นผลให้การดูดซึมหรือการส่งผ่านออกซิเจนและสารอาหารต่างๆ ในเลือดไปสู่เซลล์ของอวัยวะต่างๆ เกิดขึ้นไม่สมบูรณ์

2.2.3 ทฤษฎีว่าด้วยการสะสม กล่าวว่ ในน้ำเหลืองของคนหรือสัตว์ที่สูงอายุ พบว่าการมีสะสมของสารบางอย่าง ซึ่งมีผลทำให้หยุดการเจริญเติบโตของเซลล์

2.2.4 ทฤษฎีว่าด้วยสารที่เกิดจากการเผาผลาญ ว่าด้วยการเผาผลาญพวกโปรตีนคาร์โบไฮเดรต และอื่นๆจะทำให้เกิดพวกเรดิคัลอิสระ อันเป็นสารที่ทำลายผนังเซลล์ให้เสื่อมสภาพลง

2.2.5 ทฤษฎีว่าด้วยคอลลาเจน เชื่อว่าเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ สารที่เป็นส่วนประกอบของคอลลาเจนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และเกิดการจับตัวมากขึ้น ทำให้เส้นใยหดสั้นเข้าในวัยชรา ทำให้เกิดความสูญเสียของการยืดหยุ่น เช่น ผิวหนัง และเส้นเลือด มีรอยย่นปรากฏขึ้น

2.2.6 ทฤษฎีว่าด้วยภูมิคุ้มกัน เชื่อว่า การสูงอายุเกิดจากความบกพร่องของระบบภูมิคุ้มกัน ทำให้ร่างกายต่อสู้กับเชื้อโรคและสิ่งแปลกปลอมได้ไม่ดี จึงเกิดความเจ็บป่วยง่าย และมักจะเป็นรุนแรงอันตรายถึงชีวิต

2.2.7 ทฤษฎีว่าด้วยความเครียด กล่าวว่ ความเครียดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน มีผลทำให้เซลล์ตายได้ บุคคลที่ต้องเผชิญความเครียดบ่อยๆ จะทำให้บุคคลนั้นเข้าสู่วัยผู้สูงอายุเร็วขึ้น

3. ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงความสำคัญของจิตใจ ดังที่ จุง (Jung) กล่าวว่า ความสำคัญของช่วงชีวิตในครึ่งหลังจะมีผลมาจากครึ่งแรกของชีวิต อันเป็นสาเหตุทำให้ผู้สูงอายุมีบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไป

4. ทฤษฎีทางสังคมวิทยา (Sociological Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ถ้าสังคมเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ก็จะทำให้สถานะของผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วย และสถานะของผู้สูงอายุในสังคมใด จะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้สูงอายุในสังคมนั้น (ดวงฤดี ลาคุชชะ. 2528: 14) นอกจากนี้ ยังได้แนะนำให้ผู้สูงอายุยอมรับว่า เมื่อวัยสูงอายุ ลูกหลานและชุมชนมักจะให้ความสำคัญและความสนใจน้อยลง เมื่อเป็นเช่นนี้ควรจะเป็นตัวของตัวเอง ลดความรับผิดชอบลง และพยายามรักษาสุขภาพไว้ให้ดี เพื่อจะได้ใช้ชีวิตในวันนี้ปลายอย่างมีความสุข

5. ทฤษฎีของอีริกสัน (Erikson's Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวว่า การพัฒนาทางด้านจิตสังคมของคนในวัยสูงอายุ เป็นช่วงชีวิตที่รู้สึกว่าคุณค่า มีคุณค่า มีความมั่นคง จะมีความรู้สึกพึงพอใจในผลสำเร็จ จากช่วงชีวิตที่ผ่านมา และเกิดความรู้สึกสงบทางใจ และสามารถยอมรับได้ว่า ความตายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ในทางตรงกันข้าม คนที่ไม่ยอมรับ จะมีความรู้สึกว่า ตนนั้นมีโอกาสเลือกได้น้อยและต้องการให้มีชีวิตยืนยาวต่อไปอีก เกิดความท้อถอย สิ้นหวัง คับข้องใจ รู้สึกว่าตนนั้นไร้ค่า และความสามารถที่จะเผชิญต่อความสูงอายุลดน้อยลงด้วย

6. ทฤษฎีของเพค (Peck's Developmental Theory) ทฤษฎีกล่าวว่า ผู้สูงอายุวัยต้น (55-75 ปี) และผู้สูงอายุวัยปลาย (75 ปี ขึ้นไป) มีความแตกต่างกันทั้งลักษณะนิสัย และการปฏิสัมพันธ์ทางด้านจิตสังคม เขามีความเชื่อว่า ผู้สูงอายุมีพัฒนาการ 3 ประการ คือ

6.1 ความสามารถในการแยกความแตกต่างของตนกับบทบาทในช่วงชีวิตที่ผ่านมา ความภาคภูมิใจในตนเองและความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าขึ้นอยู่กับบทบาทของหน้าที่การงาน เมื่อเกษียณอายุ บางคนจะมีความรู้สึกว่าไร้คุณค่า แต่ถ้าความรู้สึกภาคภูมิใจและความมีคุณค่าของงาน ไม่ได้มาจากตำแหน่งที่เคยทำ หลังเกษียณอายุความรู้สึกนั้นก็ยังคงมีอยู่ เช่น ผู้ที่ชอบปลูกต้นไม้หรือตีกอล์ฟ ก็จะพึงพอใจหลังเกษียณ ที่ได้ทำสิ่งที่ต้องการแทนงานอาชีพที่เคยทำเป็นประจำ เป็นต้น

6.2 ความสามารถทางร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ กับร่างกายที่แข็งแรงเมื่อยังทำงานอยู่ ทักษะทางด้านนี้ทำให้ผู้สูงอายุยอมรับความสามารถทางร่างกายที่ลดลง และพยายามปรับตัวให้เหมาะสม ชีวิตก็จะเกิดความผาสุก แต่ถ้าถึงถึงความถดถอยของร่างกาย ก็จะทำให้ความสุขและความพอใจในวัยสูงอายุลดน้อยลง

6.3 การยอมรับว่า ร่างกายของตนเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติกับสภาพร่างกายก่อนสูงอายุ การยอมรับร่างกายตามธรรมชาติ ทำให้คนยอมรับความตายโดยไม่รู้สึกหวาดกลัว การยอมรับนี้ รวมไปถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับความตายด้วย ในทางตรงกันข้ามคนที่ยึดถือสภาพร่างกายขณะอยู่ในวัยที่อ่อนกว่า ก็จะพยายามยืดชีวิตไว้ได้ยาวนานที่สุด และไม่พึงพอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ หวาดกลัวความตาย

เอกสาร แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับวัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น

เฮอร์ลอค (อมราวดี ณ อุบล. 2544: 33; อ้างอิงจาก Herlock. 1973: 156) กล่าวว่า คำว่า “วัยรุ่น” ตรงกับคำว่า “Adolescence” ในภาษาอังกฤษหมายความว่า ลักษณะที่เด็กจะพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม เด็กในวัยนี้จะค่อยๆ เปลี่ยนแนวความคิด ความเชื่อและทัศนคติสมัยเด็กๆ ไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ และมักถือค่านิยมตามสิ่งแวดล้อมของตนเอง มากยิ่งขึ้นตามลำดับ

สุพัตรา สุภาพ (2525) ให้ความหมายว่า เป็นวัยที่เปลี่ยนจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นวัยย่างเข้าสู่ความเป็นหนุ่มเป็นสาว ซึ่งไม่อาจกำหนดได้แน่นอนว่าจะสิ้นสุดเมื่อใด

สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม (2521) ให้ความหมายว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็ก เป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาผู้ใหญ่ ไม่มีเขตชั้นที่แน่นอนว่าเริ่มเมื่อใดและสิ้นสุดวัยเมื่อใด แต่จะกำหนดเอาความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและรูปร่างเป็นสำคัญ โดยถือเอาตอนเด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือน ส่วนเด็กชายถือเอาตอนที่มีการหลั่งน้ำกามเป็นครั้งแรก โดยทั่วไปอายุของวัยรุ่นจะอยู่ระหว่าง 11-21 ปี

วิทยา นาควัชร (2537: 190) ให้ความหมายว่า วัยที่พ้นจากความเป็นเด็กจะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ จะเป็นเด็กก็ไม่ใช่ ผู้ใหญ่ก็ไม่เชิง

วินัดดา ปิยะศิลป์ (2540: 125) กล่าวว่า ระยะเวลาวัยรุ่นเป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ตรงกับช่วงอายุ 10 -24 ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่มีการเจริญเติบโตทางร่างกายสูงสุดมีการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ การเข้าสังคม การเรียน การงาน ค้นหาอุดมคติในชีวิต

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่คาบเกี่ยวระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเป็นตัวบ่งบอก ผู้ชายจะบอกได้จากการผลิตน้ำอสุจิ ส่วนผู้หญิงจะบอกได้จากการมีประจำเดือนเป็นครั้งแรก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเช่นนี้มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ อารมณ์และสังคมของเด็ก

การแบ่งระยะของวัยรุ่น

วินัดดา ปิยะศิลป์ (2540 : 165) แบ่งระยะพัฒนาการเด็กวัยรุ่นเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงวัยแรกรุ่น (10-13 ปี) และช่วงเด็กวัยรุ่นตอนกลาง (14-16 ปี) และตอนปลาย (17-19 ปี)

วัยแรกรุ่น หรือวัยรุ่นตอนต้น เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทุกระบบเป็นระยะเวลาประมาณ 2 ปี และมักอยู่ในช่วง 10-13 ปี โดยมีความคิดหมกมุ่นกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อจิตใจทำให้อารมณ์หงุดหงิดและแปรปรวนง่าย มีลักษณะหลายอย่างของวัยเด็ก เช่น ยังอยู่ในกลุ่มเพื่อนเดียวกัน และมีบ้านเป็นศูนย์กลางของชีวิต เป็นต้น

วัยรุ่นตอนกลาง เป็นช่วงที่วัยรุ่นจะยอมรับสภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลงเป็นหนุ่มสาวได้แล้ว อยู่ในช่วงประมาณอายุ 14-16 ปี มีความคิดลึกซึ้ง จึงหันมาใฝ่หาอุดมการณ์ และหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อเป็นตัวของตัวเอง และพยายามเอาชนะความรู้สึกแบบเด็กๆ ที่ผูกพันและอยากจะทำพ่อกับแม่ เป็นระยะที่มีความกระตือรือร้นต่อคำสั่งของพ่อแม่ เริ่มสนใจเพศตรงข้ามมากขึ้น

วัยรุ่นตอนปลาย จะอยู่ในช่วงอายุ 17-19 ปี เป็นช่วงเวลาที่ความผูกพันแน่นแฟ้นกับเพื่อนต่างเพศ สภาพร่างกายเติบโตสมบูรณ์เต็มที่เริ่มจะสนใจอนาคตของตนเอง เด็กหนุ่มสาวเริ่มสนใจอาชีพ เด็กหญิงเริ่มสนใจงานที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อชีวิตสมรส

จะเห็นได้ว่า ในช่วงของวัยรุ่นได้แบ่งพัฒนาการออกเป็น 3 ระยะด้วยกัน ทั้งนี้การแบ่งก็ไม่ได้เป็นกฎเกณฑ์ตายตัว แต่จะกำหนดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและรูปร่างเป็นสิ่งสำคัญ

หทัยทิพย์ กรินชัย (2542: 20-31) สรุปพัฒนาการทางด้านต่างๆ ของวัยรุ่นได้ 5 ด้านคือ

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย ร่างกายของวัยรุ่นจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ผู้ใหญ่จะสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงทางกายทั้งเพศหญิงและเพศชาย ในเด็กผู้หญิงมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านรูปร่างและสัดส่วนของร่างกายเร็วกว่าเด็กผู้ชาย เช่น ความเจริญทางกระดูก ความเปลี่ยนแปลงของเสียง และขนตามบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์
2. พัฒนาการทางด้านอารมณ์ อารมณ์ของวัยรุ่นมีลักษณะที่รุนแรง และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากความเจริญเติบโตของร่างกายและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก สาเหตุเหล่านี้จึงก่อให้เกิดสภาวะอารมณ์ที่แปรปรวนแปร วู่วาม รุนแรง ทั้งนี้เนื่องจากความเจริญเติบโตของร่างกาย จึงเกิดความจำเป็นในการปรับตัวใหม่ ทำให้วัยรุ่นค่อนข้างจะสับสน รู้สึกไม่แน่ใจ ไม่ปลอดภัย และวัยรุ่นมักจะได้รับคำตำหนิตีติเยนจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองอยู่เสมอ อาจทำให้วัยรุ่นเกิดความเครียดทางจิตใจ
3. พัฒนาการทางสังคม สมรรถภาพทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญต่อการปรับตัวทางสังคมของวัยรุ่นอยู่มาก หากวัยรุ่นขาดทักษะทางสังคมแล้ว เด็กมักพยายามจะสร้างสิ่งทดแทนขึ้นในลักษณะที่ไม่พึงปรารถนา หรือมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม กลายเป็นเด็กมีปัญหา
4. พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญา ประสบการณ์ของวัยรุ่นแต่ละคนจะทำให้เขารู้จักตัดสินใจโดยอาศัยความรู้สึกของตนเองไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ดังนั้นประสบการณ์ของวัยรุ่นแต่ละคนจะทำให้เขารู้จักตัดสินใจ โดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาอย่างไตร่ตรอง มีความคิดริเริ่มสามารถวางโครงการในการทำงาน หรือการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อหาทักษะและประสบการณ์ใหม่ๆ
5. พัฒนาการทางเพศ พลังงานทางเพศที่มีมากขึ้น จะทำให้วัยรุ่นเริ่มสนใจกับกิจกรรมหรือปฏิกริยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของตนเองมากขึ้น เช่น การเกิดการแข็งตัวของอวัยวะเพศ การมีประจำเดือน เป็นต้น และอาจจะทดลองทำพฤติกรรมทางเพศด้วยความรู้สึกอยากจะทำ อยากเห็น ตื่นเต้น กลัวๆ กล้าๆ และเพื่อเป็นการปลดปล่อยพลังงานทางเพศที่มีอยู่มาก ที่พบเห็นบ่อยๆ ได้แก่ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง

จะเห็นได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรม และ พัฒนาการด้านต่างๆ ของวัยรุ่นมาก

เอกสาร แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

ในการนิยามความหมายของการอบรมเลี้ยงดูนั้น มีนักวิจัย นักจิตวิทยา และผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านให้ความหมายที่น่าสนใจ ดังนี้

ถัน แพเพเซอร์ (2517: 6-7) การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง พฤติกรรมหรือวิธีการที่ผู้ปกครอง บิดามารดาปฏิบัติ อบรมสั่งสอนต่อเด็ก ซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ กัน ได้แก่ การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แบบประชาธิปไตย และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป

ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และงามตา วณิชทานนท์ (2528: 38) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้านคำพูด และการกระทำซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ของผู้กระทำ ตลอดจนจนเป็นการให้ผู้เลี้ยงดูสามารถที่จะให้รางวัลและลงโทษเด็กได้ นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสให้เด็กได้ดูแบบอย่างการกระทำของผู้เลี้ยงดูตนเองด้วย

จงกล เกษตุ้ม (2541: 11) การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กโดยวิธีการต่าง ๆ อันเป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทั้งในด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย การพักผ่อน ตลอดจนความรักความอบอุ่น ความปลอดภัยในชีวิต รวมทั้งการฝึกให้เด็กมีพฤติกรรมของระเบียบวินัยที่พึงประสงค์

เศรค (สมคิด อิศระวัฒน์. 2542: 9; อ้างอิงจาก Craig. 1979: 91) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู คือ กระบวนการที่บุคคลได้เรียนรู้ในการพัฒนาทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้และความหวังของสังคม ตลอดจนการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทของงานในสังคมนั้นๆ ด้วย

สุทธิลักษณ์ นาคสุสุข (2544: 24) การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกหรืออบรมสั่งสอนลูกเพื่อให้ลูกได้เรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ

มุชเชน คอนเจอร์ คาเจน และฮุสตัน (ลักขณา ประถมวงศ์. 2546: 25; อ้างอิงจาก Mussen, Conger, Kagan; & Huston. 1990: 206) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นขบวนการแรกๆ ที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้มาตรฐานค่านิยมและพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคมและวัฒนธรรมของเขา ในระยะต้นของชีวิต พ่อแม่เป็นตัวแทนแรกของการอบรมเลี้ยงดู โดยการเป็นต้นแบบของพฤติกรรม แสดงการยอมรับและให้ความอบอุ่นแก่เด็ก มีการจำกัดขอบเขตหรือให้อิสระ และมีการลงโทษเมื่อเด็กกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และพบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็ก โดยเฉพาะในช่วง 2 ปีแรกของชีวิตการได้รับการยอมรับจะส่งผลให้เด็กมีภาพลักษณ์เกี่ยวกับตนเองในทางบวก เห็นว่าตนเองมีคุณค่าและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

ชีวัน ประทุมรัตน์ (2546: 11) การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็ก และการเรียกร้องให้เด็กปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นในทำนองต่างกัน ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในชีวิตเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว และเลียนแบบการกระทำต่างๆ ของผู้อบรมเลี้ยงดู

ลัดดา เหมาะสุวรรณ และคนอื่นๆ (2547: 13) การอบรมเลี้ยงดู หมายถึงการตอบสนองความต้องการของเด็กทุกด้านตามวัย ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา และสังคม ตลอดจนการอบรมสั่งสอนและปลูกค่านิยม จริยธรรมและพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม

ปราณี สุทธิสุขนทร์ (2550: 105) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เด็กมีการเจริญเติบโต และพัฒนาการอย่างองค์รวม การอบรมเลี้ยงดูครอบคลุมถึงการแนะนำ สั่งสอน ฝึกฝน ที่มุ่งให้เด็กประพฤติดี มีระเบียบวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูนับเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของเด็ก

จากการศึกษาความหมายของการอบรมเลี้ยงดูของบุคคลต่างๆ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การปฏิบัติการดูแล และความสัมพันธ์ระหว่างผู้อบรมเลี้ยงดูที่เป็นบุคคลในครอบครัวกับเด็กซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ กัน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แบบประชาธิปไตย และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูมีหลายรูปแบบ นักจิตวิทยาได้แยกประเภทของการอบรมเลี้ยงดูไว้แตกต่างกัน ดังเช่น โรเจอร์ (ออร์นุช สุธีสังข์. 2542: 32; อ้างอิงจาก Rogers. 1972) ได้แบ่งประเภทการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ ได้แก่

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง วิธีการปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทำให้บุตรรู้สึกว่าจะตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจ หรือเข้มงวดจนเกินไป บิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง และให้ความร่วมมือกับเด็กตามโอกาสอันควร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย (Rejection) หมายถึง วิธีการปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าจะตนเองถูกเกลียดชัง ไม่ได้รับการเอาใจใส่ สนับสนุน หรือให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร มักใช้วิธีการวิจารณ์ตำหนิลงโทษที่รุนแรงและปราศจากเหตุผล ไม่ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง และปล่อยปละละเลยความเป็นอยู่

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความอบอุ่นแบบให้ความคุ้มครอง (Overprotection) หมายถึง วิธีการปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าจะตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ไม่ได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือทำอะไรด้วยตนเอง ต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่บิดามารดา กำหนดไว้ ถูกควบคุมให้อยู่ในสายตา หรือคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง และมีความรู้สึกว่าจะตนเองเป็นเด็กอยู่เสมอ

ถัน แพเพชร (2517: 6-7) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบปล่อยปละละเลย (Rejection) หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดู ที่นักเรียนรู้สึกว่าจะตนเองถูกเกลียดชัง หรือปล่อยให้ทำอะไรได้ตามใจชอบ โดยไม่ได้เอาใจใส่ให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร

2. แบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดู ที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม พ่อแม่มีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไป และเข้มงวดกวดขันจนเกินไป รู้จักยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือตามโอกาสอันเหมาะสม

3. แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Overprotection) หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดู ที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองถูกปฏิเสธไม่ให้ทำอะไรตามใจปรารถนา หรือคอยควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำที่ตนเองต้องการ และมักจะคอยคุ้มครองให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

ไซมอน (อมราวดี ณ อุบล 2544: 62; อ้างอิงจาก Symonds. 1957: 21-23) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบยอมรับและมีเหตุผลสำหรับเด็ก
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้ง
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบข่มขู่เอาภัยกับเด็ก
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้เด็กกระทำทุกอย่างที่ต้องการตามความปรารถนาได้ตลอดเวลา

ดวงเดือน พันธุมนาวิน; อรุณพันธ์ ชูชม; และ งามตา วณิชานนท์ (2528: 4-12) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 5 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กด้วยการแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ทุกข์สุขของเด็กมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้เป็นการให้ในสิ่งที่ต้องการ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ เด็กจะให้ความสำคัญต่อบิดามารดา ยอมรับการอบรมสั่งสอนต่างๆ
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดาได้อธิบายเหตุผลแก่เด็กในขณะที่ยังเสริม หรือขัดขวางการกระทำของเด็ก มีการให้รางวัลและลงโทษอย่างเหมาะสมกับการกระทำของเด็กมากกว่าการปฏิบัติต่อเด็กตามอารมณ์ ช่วยให้เด็กรู้สึกว่าคุณควรทำหรือไม่ควรทำ
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกายหรือทางจิต หมายถึง การที่บิดามารดาใช้วิธีการลงโทษทางกายหรือทางจิตกับเด็ก การลงโทษทางกายจะเป็นวิธีการปรับพฤติกรรมที่บิดามารดาใช้อย่างจงใจ ใช้นานหรือบ่อยกว่าการให้รางวัล การลงโทษทางกายมีประโยชน์น้อยยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราว ทำให้เด็กก้าวร้าว ซอซังแกข่มเหงผู้อื่น ส่วนการลงโทษทางจิตจะช่วยเสริมจริยธรรมของเด็ก
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การที่บิดามารดาออกคำสั่งและควบคุมการกระทำของเด็ก ให้เด็กกระทำตามและผู้ใหญ่คอยตรวจตราว่าเด็กทำตามที่ต้องการหรือไม่ และจะลงโทษเมื่อเด็กไม่ทำตามในสิ่งที่ตนเองต้องการ
5. การอบรมเลี้ยงดูให้พึ่งตนเองเร็ว หมายถึง การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ภายใต้การแนะนำและฝึกฝนจากบิดามารดาและผู้เลี้ยงดูช่วยให้เด็กช่วยเหลือตนเองเร็วและไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานเกินไป

วารสารณั รักรวิจัย (อมราวดี ฒ อุบล. 2544: 64-65; อ้างอิงจาก วารสารณั รักรวิจัย. 2540: 20-26) ใ้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูไว้หลายวิธี ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักความอบอุ่น แบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูโดยใช้คาถา 3 บท ใ้แก่ ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ ในการเลี้ยงดูเด็กต้องใช้เหตุผลกับเด็ก ใ้เด็กรู้สึกว่ตนไ้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม พ่อแม่ใ้ให้ความสำคัญแก่เด็ก โดยถือว่ลูกคือส่วนที่มึความสำคัญต่อครอบครัว พ่อแม่ใ้สิ่งทีลูกต้องการจริง ๆ จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ใ้ตรงกับพัฒนาการของลูกตามความเหมาะสมกับความสามารถทางกาย อารมณ์ สังคม ทักษะของลูก โดยไม่ใ้บังคับใ้ลูกทำสิ่งที่ลูกไม่ยอมทำหรือไม่สามารถทำได้ ใ้การยอมรับและยกย่อง โดยสร้างความเชื่อมั่นในตนเองใ้แก่ลูก ใ้อิสระลูกในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เอาใจใส่และช่วยเหลือแนะนำลูกตามความเหมาะสม ยอมรับความสามารถ และใ้สิทธิลูกในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาว่ด้วยตนเอง พ่อแม่ใ้ใ้กำลังใจ คำปรึกษา ความมั่นคงปลอดภัย ตลอดจนแนะแนวทางการดำรงชีวิตในแต่ละวัยแก่ลูกเพื่อลูกจะไ้เกิดการเรียนรู้ทีจะอยู่อย่างมีความสุข

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาากับเด็ก เป็นการอบรมเลี้ยงดูทีพ่อแม่เรียกร้องเอาจากลูก โดยพ่อแม่มึความต้องการใ้ทำตามทีพ่อแม่ต้องการหรือหวังไว้ พ่อแม่จะกำหนดวิถีชีวิตใ้กับลูก ลูกต้องทำตามจุดประสงค์ของพ่อแม่ ลูกมีหน้าที่จะต้องทำตามทุกอย่างแม้ไม่ชอบ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เป็นการอบรมเลี้ยงดูทีพ่อแม่ไม่สนใจทีจะอบรมสั่งสอนลูก ปล่อยใ้ลูกทำอะไรตามอำเภอใจ ไม่มีคนคอยชี้แนะแนวทางทีถูกต้องเหมาะสม ไม่สนใจความเป็นอยู่ ไม่ดูแลยามเจ็บป่วย ใ้ความรักแบบลำเอียง หรือดูด่าลงโทษรุนแรงเกินกว่าเหตุ บางครั้งก็ปล่อยปละละเลยหน้าทีเลี้ยงดูตามมีตามเกิดซึ่งอาจเป็นเพราะฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หรือเป็นลูกทีเกิดมาโดยทีพ่อแม่ไม่ใ้ตั้งใจใ้เกิด หรือเป็นครอบครัวทีแตกแยก

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบถนอมมากเกินไป เป็นการอบรมเลี้ยงดูทีพ่อแม่ตามปกป้องดูแลลูกมากเกินไปไม่ใ้ลูกใ้รับความยากลำบากหรืออันตราย คอยใ้ความช่วยเหลือลูกทุกอย่างจนลูกไม่รู้จักวิธีช่วยเหลือตัวเอง ไม่รู้จักแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

สุวรรณี ทองรัมย์ภากุล (2539: 8-10) ใ้มีการแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย หมายถึง การทีบิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กในทำนองทีเป็นการแสดงความรักไ้ใคร เอาใจใส่ สนใจทุกข์สุขของเด็ก มึความใกล้ชิดกับเด็ก

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ หมายถึง การทีบิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กในทำนองทีเป็นการกระทำอย่างมึเหตุมีผลสมควร โดยการทีบิดามารดาใ้คำอธิบายแก่เด็กในขณะทีสนับสนุนหรือห้ามปรามมิใ้เด็กกระทำสิ่งต่าง ๆ และมึความสม่ำเสมอในการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็ก

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย หมายถึง การทีบิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กด้านการลงโทษเมื่อเด็กทำผิด โดยอาจใ้การลงโทษทางกาย หรือการลงโทษทางจิต พ่อแม่อาจใ้วิธีการลงโทษทางกายกับทางจิตในสัดส่วนทีแตกต่างกัน

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อเด็กในทำนองที่เป็นการออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม ตรวจสอบว่าเด็กทำตามคำสั่งหรือไม่ และตอบสนองต่อเด็กเมื่อเด็กทำหรือไม่ทำตามคำสั่งของพ่อแม่

เฮอร์ลอค (อมราวตี ณ อุบล 2544: 68; อ้างอิงจาก Hurlock. 1973: 494-497) กล่าวว่าไว้ว่าการได้รับการส่งเสริมจากครอบครัวมีผลต่อการพัฒนาของเด็ก โดยที่ครอบครัวเป็นแหล่งที่ให้ความรักและการยอมรับเด็กทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย เป็นแบบแผนพฤติกรรมคอยช่วยเหลือแนะนำ พัฒนาการการเข้าสังคม การปรับตัว ช่วยกระตุ้นความสามารถของเด็กให้บรรลุผลสำเร็จ มีรายการณีที่ศึกษาพบว่า การปรับตัวที่ผิดในวัยเด็กหรือวัยผู้ใหญ่เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และเด็กที่ไม่ดีตั้งแต่ช่วงต้น และเฮอร์ลอคได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูไว้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป (Overprotectiveness) เด็กช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องพึ่งพาทุก ๆ คน ขาดความมั่นใจในตัวเองและหวาดกลัวกับทุกสิ่ง
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยอิสระ (Permissiveness) ให้เด็กทำทุกอย่างที่ต้องการโดยมีการห้ามเพียงเล็กน้อย ซึ่งถ้าการปล่อยอิสระ เป็นไปอย่างมีเหตุผลจะสนับสนุนให้เด็กมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์และมีสติ
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Indulgence) ทำให้เด็กเห็นแก่ตัว และก้าวร้าวต้องการความสนใจและบริการจากผู้อื่น เป็นผลทำให้เด็กปรับตัวได้ไม่ดีทั้งในและนอกบ้าน
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบปฏิเสธไม่ยอมรับ (Rejection) เด็กเกิดความขุ่นเคืองใจ ช่วยตนเองไม่ได้ หวาดกลัว แสดงคำพูดแบบหงุดหงิดและเป็นศัตรูกับผู้ที่อ่อนแอกว่า
5. การอบรมเลี้ยงดูแบบยอมรับ (Acceptance) สนใจและรักลูกมากทำให้เด็กมีการพัฒนาความสามารถ เด็กจะปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี มีการประนีประนอม เป็นมิตร ซื่อสัตย์ อารมณ์คงที่และรื่นเริง
6. การอบรมเลี้ยงดูแบบมีอำนาจเหนือลูก (Domination) เด็กจะมีลักษณะซื่อสัตย์ เปิดเผยว่าง่าย ถูกควบคุมจากผู้อื่นง่าย ยอมอยู่ได้บังคับบัญชา อารมณ์อ่อนไหวและรู้สึกวุ่นวายตนเองถูกทรมาณ
7. การอบรมเลี้ยงดูแบบยอมรับจำนนต่อลูก (Submission to child) เด็กจะให้ความเคารพจงรักภักดีน้อย และเรียนรู้ที่จะใช้อำนาจทั้งหมดต่อคนอื่นด้วย
8. การอบรมเลี้ยงดูแบบลำเอียง (Favoritism) รักลูกไม่เท่ากัน ลูกคนโปรดจะถูกตามใจและจะก้าวร้าวชอบเป็นใหญ่ในหมู่พี่น้อง
9. การอบรมเลี้ยงดูแบบพ่อแม่มีความทะเยอทะยานมาก (Parental ambitions) เมื่อเด็กทำไม่ได้ตามที่พ่อแม่ต้องการเด็กเกิดความขุ่นเคืองใจและรู้สึกไม่ดีต่อตนเอง

ตามแนวคิดของ Baumrind ซึ่งพัฒนาขึ้น โดยคณะผู้วิจัยคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กันตวรรณ มีสมสาร. 2544: 27-28; อ้างอิงจาก พรรรถทิพย์ ศิริวรรณบุศย์; และคนอื่น ๆ. 2543) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 รูปแบบดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบดูแลเอาใจใส่ (Authoritative parenting style) หมายถึงการที่เด็กได้รับรู้ว่าพ่อแม่อบรมเลี้ยงดู โดยมีการควบคุม และเรียกร้องให้เด็กทำตามความต้องการของพ่อแม่ ในขณะเดียวกัน พ่อแม่ก็ยึดตัวเด็กเป็นศูนย์กลางด้วยการยอมรับ และตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม (Authoritarian parenting style) หมายถึงการที่เด็กได้รับรู้ว่าพ่อแม่อบรมเลี้ยงดู โดยมีการควบคุม และเรียกร้องให้เด็กทำตามความต้องการของพ่อแม่ ในขณะเดียวกัน พ่อแม่ก็ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางด้วยการปฏิเสธ และไม่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ (Permissive parenting style) หมายถึงการที่เด็กได้รับรู้ว่าพ่อแม่อบรมเลี้ยงดูโดยไม่มีการควบคุม และไม่เรียกร้องเด็กให้ทำตามความต้องการของพ่อแม่ ในขณะเดียวกัน พ่อแม่ก็ยึดตัวเด็กเป็นศูนย์กลางด้วยการยอมรับ และตอบสนองต่อความต้องการทุกอย่างของเด็ก

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Indifferent and uninvolved parenting style) หมายถึงการที่เด็กได้รับรู้ว่าพ่อแม่อบรมเลี้ยงดูโดยไม่มีการควบคุม และไม่เรียกร้องให้เด็กทำตามความต้องการของพ่อแม่ ในขณะเดียวกัน พ่อแม่ก็ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ด้วยการปฏิเสธ และไม่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก

สุทธิ แสงบุญมี (2547: 25-26) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าเป็นไปตามารดาปฏิบัติต่อตนเองอย่างยุติธรรม บิดามารดามีความอดทนไม่ตามใจจนเกินไป และเข้มงวดกวดขันจนเกินไปยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตรให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควร

2. การเลี้ยงดูบุตรแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าเป็นไปตามารดา ก้าวท้าวเรื่องส่วนตัวของตน ทั้งยังก้าวท้าวทำให้ตนรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดามารดาใช้คำพูดที่ทำให้ตนรู้สึกอับอาย

3. การเลี้ยงดูบุตรแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าเป็นไปตามารดาไม่ได้รับการเอาใจใส่ การแนะนำการช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร

เพอร์ริส และคณะ (อมราวดี ฦ อุบล. 2544: 60-61; อ้างอิงจาก Perris; et al. 1994: 39) แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 รูปแบบคือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบใส่ใจดูแล (Supportive or Authoritative style) หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความอบอุ่น และความผูกพันใกล้ชิด รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมและการยอมรับ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบปฏิเสธทอดทิ้ง (Rejection style) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้การลงโทษและไม่ให้ความรักความอบอุ่น

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองมากเกินไป (Over involved or Overprotection style) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบไม่让孩子ได้รับอิสระในการกระทำและการตัดสินใจ พ่อแม่

จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับทุกเรื่องและเด็กต้องปฏิบัติตามสิ่งที่พ่อแม่กำหนด เด็กจะถูกควบคุม และให้การช่วยเหลือตลอดเวลา

จากการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของหลายท่าน ผู้วิจัยได้สรุป โดยแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. แบบปล่อยปละละเลย (Rejection) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อผู้รับการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งให้ความรู้สึกว่าคุณเกลียดชัง หรือปล่อยให้ทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ โดยไม่ได้เอาใจใส่ให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร
2. แบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อผู้รับการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งให้ความรู้สึกว่าคุณได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม มีความอดทน ไม่ตามใจและไม่เข้มงวดจนเกินไป ยอมรับในความสามารถ และความคิดเห็น ให้ความร่วมมือตามโอกาสอันเหมาะสม
3. แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Overprotection) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อผู้รับการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งให้ความรู้สึกว่าคุณถูกปฏิเสธไม่ให้ทำอะไรตามใจปรารถนา หรือคอยควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำที่ตามต้องการ และมักจะคอยคุ้มครองให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (จกมล คำมี. 2544: 42-45; อ้างอิงจาก กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542: 7-8) อธิบายว่า สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อตัวเด็ก ซึ่งไม่แต่ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมภายในเท่านั้น สิ่งแวดล้อมภายนอกอันได้แก่ โรงเรียน ชุมชน สังคมและสื่อมวลชนก็มีผลต่อการเลี้ยงดูเด็กเช่นกัน โดยเฉพาะสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลต่อการเลี้ยงดูด้วย มีข้อสังเกตจากการศึกษาที่น่าสนใจในการเลี้ยงดูแต่ละด้านดังนี้ (จกมล คำมี. 2544: 42-45; อ้างอิงจาก จกมล เกษตุ้ม. 2541: 150)

1. การอบรมเลี้ยงดูด้านร่างกาย ผู้ปกครองรุ่นปู่ย่า ตายาย ส่วนใหญ่อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยไม่เน้นให้เด็กตีมนม และทำการรักษาพยาบาลเด็กเมื่อเด็กเจ็บป่วยโดยการเป่าน้ำมนต์ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าผู้ปกครองรุ่นปู่ย่า ตายาย มีข้อจำกัดในการจัดหาซึ่งเป็นอาหารเสริมให้แก่เด็ก เพราะในอดีตเด็กจะตีมนมแม่จนกระทั่งอายุ 2 ถึง 3 ปี ผู้ปกครองก็จะให้เด็กรับประทานกล้วยน้ำว้าบดผสมเกลือและข้าวหรืออาหารอื่นๆ โดยไม่มีนมแปรรูปชนิดต่างๆ มาเป็นอาหารเสริม (จกมล คำมี. 2544: 42-45; อ้างอิงจาก สนิท สมัครงการ. 2539: 8) ส่วนผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันนี้มีความรู้เกี่ยวกับโภชนาการเด็กอันเป็นผลมาจากผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสูงขึ้น หรือการได้รับข่าวสารการณรงค์ให้มีการตีมนมเพื่อสร้างเสริมสุขภาพอนามัยของคนทุกเพศทุกวัย ประกอบกับปัจจุบันมีนมตัดแปดจากนมโคหรือถั่วเหลืองในรูปแบบต่างๆ มากมายให้ผู้ปกครองเลือกใช้เป็นอาหารเสริมแก่เด็ก สำหรับเรื่องการรักษาพยาบาลเมื่อเด็กเจ็บป่วยนั้นผู้ปกครองรุ่นปู่ย่าตายายจะใช้

วิธีการทางไสยศาสตร์ โดยการเป่าน้ำมนต์หรือพาเด็กไปหาหมอธรรม (หมอยากลางบ้าน) ส่วนผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันจะพาเด็กไปรักษาที่โรงพยาบาลหรือสถานอนามัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะความเชื่อดั้งเดิมของคนไทยสมัยก่อนจะนับถือบูชาผี อีกทั้งความเชื่อในไสยศาสตร์มีผลต่อชีวิตทั้งในด้านความสุขและความทุกข์ จึงก่อให้เกิดพิธีกรรมต่างๆ ในด้านการรักษาเมื่อยามเจ็บป่วย และในสมัยปัจจุบันสังคมได้รับอิทธิพลจากโลกตะวันตก ซึ่งมีการนำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งเข้าถึงความเป็นจริง สามารถชี้แจงถึงความเป็นเหตุเป็นผลได้ (จงกล คำมี. 2544: 42-45; อ้างอิงจาก เสาวภา ไพทยวัฒน์. 2538: 194) จึงทำให้ผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันนิยมนำบุตรหลานไปรักษาตามสถานพยาบาลต่างๆ มากกว่าจะใช้วิธีการทางไสยศาสตร์

การอบรมเลี้ยงดูด้านอารมณ์ ผู้ปกครองรุ่นปู่ย่าตายายจะใช้วิธีร้องเพลงขับกล่อมเด็กในขณะที่ยังเด็กอยู่บ่อยๆ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันจะให้เด็กนอนเองหรือนอนอยู่กับเด็ก แต่ไม่ได้ร้องเพลงขับกล่อม ส่วนการร้องเพลงและปรบมือตามจังหวะเพลงนั้นผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันจะมีการปฏิบัติมากกว่ารุ่นปู่ย่าตายาย ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้เพราะคนไทยมีค่านิยมทางด้านสนุกสนานรื่นเริง ซึ่งสาเหตุสืบเนื่องมาจากองค์ประกอบทางธรรมชาติ ซึ่งเมืองไทยมีความอุดมสมบูรณ์ไม่มีใครอดอยาก ประกอบกับภาวะทางเศรษฐกิจแบบไร้นาซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือกันมาก นอกจากนั้นในอดีตการเมืองการปกครองเป็นเรื่องเจ้านายผู้ที่มีอำนาจราษฎรสามัญทั่วไปไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เมื่อไม่ได้เกี่ยวข้องกับบ้านการเมือง และข้าวปลาอาหารอุดมสมบูรณ์ คนไทยทั่วไปจึงหาทางออกด้วยความสนุกสนาน (จงกล คำมี. 2544: 42-45; อ้างอิงจาก สนิท สมักรการ. 2539: 84) จึงเป็นไปได้ว่าความสนุกสนานนั้นจะถ่ายทอดออกมาเป็นบทร้อง บทเพลง แล้วนำมาเห่กล่อมบุตรหลานในเวลานอน นอกจากนี้จะมีการอบรมสั่งสอนเด็ก โดยจะแฝงแนวคิดหรือเรื่องราวเหตุการณ์ตัวอย่างไว้ในบทเพลง หรือบทกล่อมเด็ก ซึ่งผู้ปกครองจะนำมาขับกล่อมในเวลานอนพักผ่อน (สุมน อมรวิวัฒน์. 2534: 54-55) สำหรับผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันนั้นอาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจ และสังคมทำให้ผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันต้องดิ้นรนในการประกอบอาชีพ และความเหนื่อยล้าจากการทำงาน ซึ่งทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาที่จะร้องเพลงขับกล่อม แต่ในเรื่องการพาร้องเพลงหรือปรบมือตามจังหวะดนตรีต่างๆ นั้น สามารถทำได้อย่างสะดวกเพราะในปัจจุบันมีเทคโนโลยีเกี่ยวกับเครื่องเสียงต่างๆ มากมาย เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วีดีโอเทป ซึ่งใช้เป็นตัวแทนการร้องเพลงหรือขับกล่อมโดยตรงจากพ่อแม่ได้ จึงทำให้ผู้ปกครองทั้งสองรุ่นมีการปฏิบัติต่อกันต่างกัน

การอบรมเลี้ยงดูด้านสังคม ผู้ปกครองรุ่นปู่ย่าตายายมักจะไม่ได้สอนเกี่ยวกับกับเรื่องการทิ้งขยะเท่ากับผู้ปกครองรุ่นปัจจุบัน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองรุ่นปู่ย่าตายายให้เหตุผลว่าสมัยก่อนขยะส่วนใหญ่จะย่อยสลายได้และกลมกลืนกับธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ใบตอง จึงไม่ตระหนักถึงเรื่องการทิ้งลงถังขยะ ผิดเฉพาะให้เด็กทิ้งลงข้างบ้านหรือใต้ถุนบ้าน เมื่อถึงเวลาเก็บกวาดทำความสะอาดก็เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าสาเหตุเนื่องมาจากวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคนเราเปลี่ยนไป เช่น สมัยก่อนใช้ใบตองห่อสิ่งของและใช้เชือกกล้วยหรือปอมัด แต่ในปัจจุบันมีถุงกระดาษ ถุงพลาสติก โฟม เป็นต้น ที่ใช้สำหรับบรรจุหีบห่อ

สิ่งของ ซึ่งวัสดุเหล่านั้นก็ยากแก่การย่อยสลายเมื่อทิ้งเกลื่อนกลาดก็มองเห็นได้ชัดเจน และเกิดการสกปรกได้ง่าย ผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันจึงให้ความสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนให้ลูกรู้จักทิ้งขยะ เพื่อเป็นการรักษาความสะอาดทั้งส่วนตัวและในระดับสังคม อีกทั้งในปัจจุบันนี้มีการรณรงค์เรื่องการทิ้งขยะทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน ตลอดจนสถานที่ต่าง ๆ โดยออกรายการวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

อีกประเด็นที่พบแตกต่างอย่างชัดเจน คือ ผู้ปกครองรุ่นปู่ย่า ตายาย จะไม่ให้เด็กเข้าร่วมสนทนากับผู้ใหญ่ในเรื่องที่ไม่เคยได้ยิน ทั้งนี้เนื่องมาจากวัฒนธรรม และประเพณีไทยสมัยก่อนนั้น บทบาทของบุคคลในวัยต่าง ๆ โดยเฉพาะการนับถือและการเรียงลำดับตามอาวุโสจะต้องให้เกียรติและเคารพผู้อาวุโส (จงกล คำมี. 2544: 42-45; อ้างอิงจาก สุพัตรา สุภาพ. 2531: 30) และจากข้อสังเกตที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองรุ่นปู่ย่า ตายาย มักจะให้เหตุผลว่า เมื่อมีแขกหรือญาติผู้ใหญ่มาเยี่ยมบ้านจะต้องต้อนรับอย่างดีหากให้เด็กร่วมเข้าวงสนทนาหรือเด็กมีส่วนร่วมด้วยอาจทำ ความรำคาญหรือยุ่งยากได้ จึงไม่นิยมให้เด็กเข้าร่วมในการสนทนาหรือต้อนรับแขกส่วนผู้ปกครองในรุ่นปัจจุบันจะให้ความเห็นว่าการให้เด็กได้พบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น ๆ นอกจากบุคคลในครอบครัว เป็นสิ่งที่ดี เพราะจะทำให้เด็กมีความกล้าและมีความเชื่อมั่นในตนเอง จึงสรุปได้ว่าการที่ผู้ปกครองทั้งสองรุ่นมีเหตุผลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันไปด้วย

การอบรมด้านสติปัญญา ผู้ปกครองรุ่นปู่ย่า ตายาย จะเน้นกิจกรรมที่ทำร่วมกันหรือกิจกรรมการร่วมมือ เช่น การเล่นนิทาน การเล่นปริศนาคำทาย แต่ผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันเน้นการเล่น เกมต่อคำ และฝึกให้เด็กคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพราะว่าสภาพสังคมไทยในอดีตพ่อแม่จะมีเวลาใกล้ชิดกับเด็ก อีกทั้งมีนิทานตำนานพื้นบ้านที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอน ลูกหลาน ประกอบกับคุณลักษณะของคนไทยที่เป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนจึงมีการสอดแทรกภาษาไว้ในการละเล่นหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน นอกจากนี้คนไทยยังเป็นคนช่างเล่าจึงมีนิทานสำหรับเด็กที่สะท้อนความเชื่อต่าง ๆ (จงกล คำมี. 2544: 42-45; อ้างอิงจาก ทิศนา ขัมมณี และคนอื่น ๆ. 2535: 38) ดังนั้นเด็กไทยในสมัยก่อนจึงได้รับการปลูกฝังและเห็นคุณค่าของภาษาไทย โดยผ่านนิทาน ปริศนาคำทายหรือการละเล่น ส่วนเรื่องการเล่นเกมและการฝึกให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเองนั้น เพราะในปัจจุบันในวงการศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการฝึกให้เด็กรู้จักคิดเห็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ดังปรากฏในหลักสูตรทุกระดับของการศึกษา มักจะบรรจุกิจกรรมที่让孩子คิดและแก้ปัญหา (จงกล คำมี. 2544: 42-45; อ้างอิงจาก คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2536: 102) จึงเป็นไปได้ว่า ผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันจะได้รับอิทธิพลจากแผนการศึกษา และการรณรงค์จากหน่วยงานทางการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกให้เด็กคิด จึงนำมาฝึกกับลูกหลานของตนเอง สำหรับผู้ปกครองรุ่นปู่ย่า ตายาย อาจจะยึดติดกับค่านิยมในการเชื่อฟังผู้ใหญ่ คงจะเห็นได้จากคำพังเพยที่ว่า “เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด” และ “อาบน้ำร้อนมาก่อน” จึงทำให้บอกวิธีหรือชี้แนะให้เด็กแก้ปัญหาตามที่ตนเองคิดว่าถูกต้องเหมาะสม

การอบรมเลี้ยงดูด้านจริยธรรม จากการศึกษาพบว่าผู้ปกครองทั้ง 2 รุ่นมีสภาพการอบรมเลี้ยงดูในระดับดีเท่ากัน แต่จากค่าเฉลี่ยจะพบว่าผู้ปกครองรุ่นปู่ย่า ตายาย จะมีการอบรมเลี้ยงดูได้

ดีกว่าผู้ปกครองรุ่นปัจจุบัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะครอบครัวไทยในสมัยก่อนมีลักษณะการเป็นครอบครัวแบบขยาย คือ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ลูกหลานอยู่บ้านเรือนเดียวกันหรืออยู่ร่วมกันเป็นวงศ์ญาติ ดังนั้นเด็กหรือเยาวชนจึงได้รับการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมและได้รับการถ่ายทอดการดำเนินชีวิตจากผู้ใหญ่ทั้งที่อยู่ในครอบครัวเดียวกับบุคคลอื่น ๆ ที่คบหากันในชุมชน และในอดีตสังคมไทยมีพุทธศาสนาเป็นหลักสำคัญในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ประชาชน ซึ่งผู้ปกครองรุ่นปู่ย่า ตายาย ก็จะนำคำสั่งสอนจากพุทธศาสนาอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวของตนเอง ต่อมาเมื่อสถาบันการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมทำหน้าที่พัฒนาเยาวชนไทยอย่างเป็นระบบ และในปัจจุบันมีสื่อมวลชนหลายแขนงทั้งโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนเปลี่ยนแปลงความคิดจิตใจของคนไทย ซึ่งทำให้บิดามารดาในปัจจุบันลดหรือเพิกเฉยต่อการนำบุตรหลานให้สัมผัสกับศาสนา (จงกล คำมี. 2544: 42-45; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และคนอื่น ๆ. 2540: 1) ซึ่งการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาในปัจจุบันนี้ก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ยังขาดการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในด้านจริยธรรมเพราะบุคลากรทางศาสนาเอง ก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการเผยแพร่หลักศาสนาในรูปแบบที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กและสอดคล้องกับลักษณะวิถีชีวิตสมัยใหม่ ที่คนมีโอกาสมาร่วมสัมผัสกับวัดเพียงระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งอาจจะทำให้มีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในด้านจริยธรรมลดน้อยลงไป เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต นอกจากนี้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมสำหรับเด็กไทยยังเป็นไปอย่างไม่ถูกต้องหรือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เริ่มตั้งแต่การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวการกล่อมเกล่าจริยธรรมโดยสถาบันศาสนา การหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมโดยสภาพแวดล้อมในชุมชน และการรับอิทธิพลจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ที่มีมากกว่าในอดีต จึงทำให้เกิดปัญหาบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์และย่อหย่อนทางคุณธรรมจริยธรรม (จงกล คำมี. 2544: 42-45; อ้างอิงจาก คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาเลี้ยงดูเด็ก. 2535: 10-15)

จงกล คำมี (2544: 45) ได้สรุปว่า สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงและแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบท การเปลี่ยนแปลงของสังคมมีผลกระทบโดยตรงกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แต่สิ่งสำคัญที่ผู้ปกครองทุกรุ่นต้องยึดเสมอ คือ การมุ่งดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้มีการเจริญเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และรวมทั้งด้านจริยธรรม

จากการรับรู้ข่าวสารที่ปรากฏอยู่ในสังคมปัจจุบัน พบพฤติกรรมที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงก่อเกิดความเสียหาย จนถึงขั้นบาดเจ็บและเสียชีวิต ดังเช่น เหตุการณ์ที่นักเรียนอาชีวะทะเลาะวิวาทและไล่ยิงคู่อริ ส่งผลให้ก่อเกิดการเสียชีวิตของเด็กชายนักเรียน ป.3 บนรถเมล์สาย 113 ซึ่งอยู่ในบริเวณเหตุการณ์ และผู้คนจำนวนหนึ่งได้รับบาดเจ็บ (อาชีวะวิวาท. 2553: 17)

เอกสาร แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว

ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว

ได้มีบุคคลต่าง ๆ ทำการศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์และสัตว์ในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน พบว่ามีการให้คำจำกัดความของพฤติกรรมก้าวร้าวที่สำคัญดังนี้

บัส (นิภาพรรณ ต่อชาว. 2547: 8; อ้างอิงจาก Buss. 1961) กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง ปฏิกริยาตอบสนองซึ่งกระตุ้นให้เกิดการทำอันตรายต่อผู้อื่น

เสถียร ศรีรัตน์ (2522: 6) ให้ความหมายว่า เป็นการกระทำที่รุนแรงไปจากปกติโดยมี จุดมุ่งหมายที่จะระบายความคับข้องใจ ความเกลียด ความโกรธ ความกลัว ความรู้สึกที่ไม่ดีต่าง ๆ ให้หมดไป แต่เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด เสียหายหรือมุ่งทำร้ายผู้อื่น ทั้งที่เจตนาและไม่เจตนาโดยตรง

เพชรสุดา เพชรใส (2525: 6) ให้ความหมายว่า เป็นการแสดงออกของความรู้สึกก้าวร้าวที่มีต่อบุคคลอื่นหรือสิ่งของ การแสดงพฤติกรรมออกมาไม่เหมาะสมในลักษณะต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อไปนี้ การแสดงออกทางร่างกาย เช่น การขว้างปา ต่อย ผลัก ทูบ และรังแกเด็กอื่น ๆ รวมทั้งการทำลายสิ่งของ การแสดงออกทางคำพูด เช่น การข่มขู่ โต้เถียงครุ และเพื่อนพูดเยาะเย้ย ถากถาง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ เป็นผลมาจากแรงจูงใจใฝ่ก้าวร้าว กระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมา

สมพร สุทัศน์ย์ (2530) ให้ความหมายว่า เป็นพฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นไม่พึงพอใจหรือเจ็บปวดทางกายหรือจิตใจ ตลอดจนพฤติกรรมที่ทำให้สิ่งของเสียหาย และเป็นพฤติกรรมที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม พฤติกรรมก้าวร้าวดังกล่าวเป็นพฤติกรรมทางกาย วาจา ที่มีระดับความรุนแรงต่างกัน แต่มีความรุนแรงไม่ถึงขั้นผิดกฎหมาย

ปราณี จันทร์หอม (2541: 9) ให้ความหมายว่า เป็นการกระทำที่รุนแรงกว่าปกติมีผลทำให้ผู้อื่นหรือตนเองเจ็บปวด เกิดความเสียหายทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา การแสดงออกของความก้าวร้าวมีได้หลายทาง คือ

1. ทางวาจา หรือคำพูด เช่น การพูดตำว่า พุดกรรโชก ข่มขู่ เป็นต้น
2. ทางการกระทำของร่างกาย เช่น การต่อสู้ ชกตอย การตีรันฟันแทง การข่มขืน เป็นต้น
3. การกระทำให้เกิดความสูญเสียทรัพย์สินสมบัติ เช่น การทำลายข้างของให้เสียหาย ทูบให้แตก จุดไฟเผา วางระเบิด เป็นต้น
4. การนิทาว่าร้าย เพื่อให้เกิดความเจ็บอาย และเสียชื่อเสียง

สุนีย์ ชีรวีรุพห์ (2542: 33) ได้ให้ความหมายว่า ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางร่างกาย หรือวาจาที่แสดงออกมาในรูปของการข่มขู่ กดขี่ แข่งขัน การทำลายข้าวของ การทำร้ายร่างกาย อันนำไปสู่การใช้กำลังที่รุนแรง

สุพัตรา พันธูวร (2546: 8) พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง การแสดงออกในรูปของคำพูด และการกระทำที่รุนแรง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตราย บาดเจ็บหรือเกิด

ความเสียหายทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนทรัพย์สินต่างๆ โดยเจตนา เพื่อขจัดความคับข้องใจ ความโกรธ ความเคียด และความรู้สึกไม่พึงพอใจต่างๆ ที่มีต่อผู้อื่นหรือสิ่งรอบตัว

นิภาพรรณ ต่อชาว (2547: 9) พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง พฤติกรรมที่มีเจตนาที่จะทำร้ายผู้อื่นทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตรวมทั้งตนเอง โดยอาจจะแสดงออกทางกาย ทางวาจา หรือทางอารมณ์

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551: 22) ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่คนแสดงออกมาในทันทีเพื่อทำร้ายบุคคลเป้าหมาย โดยมีเจตนาที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวดทางจิตใจ หรือทางร่างกาย หรือทั้งร่างกายและจิตใจ ความก้าวร้าวที่เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างตั้งใจ เพื่อทำลายวิถีการดำรงชีวิตของบุคคล เช่น เด็กถือไม้ปัดไปปัดมาถูกผู้อื่นเช่นนี้ไม่เรียกว่าก้าวร้าว แต่ถ้าเมื่อไรเด็กคนนั้นถือไม้แล้วดิ่งไปตีผู้อื่นเรียกว่าก้าวร้าว

จากข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว ผู้วิจัยรวบรวมให้คำสำคัญเกี่ยวกับ พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง ลักษณะที่บุคคลแสดงออกถึงการกระทำที่รุนแรง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการมุ่งทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตราย ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจตลอดจนทรัพย์สินต่างๆ โดยเจตนา เพื่อขจัดความคับข้องใจ ความเคียดและความรู้สึกไม่พอใจต่างๆ ที่มีต่อผู้อื่นหรือสิ่งรอบตัว ซึ่งแบ่งเป็น พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย และ พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา

สาเหตุของความก้าวร้าว

สมพร สุทัศนีย์ (สรรสุดา มีชั้นช่วง. 2544: 23-24; อ้างอิงจาก สมพร สุทัศนีย์. 2526: 45) ได้กล่าวถึง ความก้าวร้าวของเด็กว่า มีสาเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง ไม่ต้องการ เด็กจึงรู้สึกหิวโหยเดียวและในที่สุดก็เกิดความรู้สึกเคียดแค้นชิงชัง
2. เป็นเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งหรือโดนรังแกมาก่อน
3. เด็กขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่และคนข้างเคียง
4. พ่อแม่เข้มงวดกวดขันและเจ้าอารมณ์ ใช้อำนาจข่มขู่เด็กมากเกินไปทำให้เด็กกลัวและเก็บอารมณ์ไว้
5. เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่พี่น้องแตกความสามัคคี
6. ครูชอบใช้อำนาจเกินเหตุกับเด็ก
7. ครูไม่ยุติธรรมกับเด็ก
8. เกิดจากการรบกวนหรือการต่อสู้อ
9. เกิดจากสัญญาตัญญาณทางการทำลาย
10. เกิดจากความไม่แน่ใจในเรื่องต่าง ๆ เข้าใจเรื่องราว ไม่แจ่มชัดจึงเกิดความคับข้องใจซึ่งนำไปสู่ความก้าวร้าวได้
11. เด็กมีนิสัยขี้ขลาด

12. มีปมด้อย จึงทำสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างปมเด่น

13. พ่อแม่รัก ตามใจ และสนับสนุนส่งเสริมให้มีพฤติกรรมก้าวร้าวรังแก

ผกา สัตยธรรม (สรรสุตา มีชั้นช่วง. 2544: 24-25; อ้างอิงจาก ผกา สัตยธรรม. 2531: 58) ได้กล่าวถึง สาเหตุของความก้าวร้าวไว้หลายประการ คือ

1. การขาดความอบอุ่นในครอบครัว เนื่องจากบิดามารดาให้ความรักความเอาใจใส่ไม่เพียงพอ

2. ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนๆ ได้ ทำให้ไม่มีความสุข คิดว่าไม่มีใครเป็นเพื่อนที่ดีของตน

3. บิดามารดาหรือผู้ปกครองเข้มงวดกวดขันลูกมากเกินไป เจ้าระเบียบและเคร่งครัดเกินไป

4. บิดามารดาหรือผู้ปกครองรักและตามใจปล่อยลูกเกินไป ทำให้เด็กคิดว่าจะได้รับสิ่งต่างๆ จากเพื่อนเหมือนได้จากบิดามารดา เมื่อไม่ได้ตามต้องการก็แสดงความก้าวร้าวข่มขู่ต่างๆ เพื่อให้ได้ตามใจตนเอง

5. นักเรียนบางคนแสดงความก้าวร้าวกับครูผู้สอน เพราะมีปัญหาบางประการเกิดขึ้น เช่น ไม่ชอบเพราะคิดว่าครูไม่ยุติธรรม หรือถูกดูโดยไม่ผิด

สุชา จันท์ธรม (2539) ได้กล่าวถึง สาเหตุที่ทำให้เด็กก้าวร้าวพอจะสรุปได้ดังนี้

1. เด็กอาจมาจากครอบครัวที่ยากจน บ้านแตก ขาดการดูแล เด็กไม่ได้รับการพักผ่อนหย่อนใจในทางที่ถูกต้องมากกว่า

2. เนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง รักและตามใจลูกมากเกินไป ทำให้เด็กหวังและต้องการจะได้สิ่งต่างๆ จากเพื่อนที่ตามใจตนเอง เช่นเดียวกับที่ได้จากพ่อแม่

3. เนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง บังคับเข้มงวดกวดขันมากเกินไปทำให้เด็กรู้สึกไม่พึงพอใจแล้วแสดงออกกับเพื่อน ๆ หรือผู้อื่น

4. เด็กรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่ ทำให้ไม่มีความสุข

5. เนื่องจากเด็กไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นไม่เป็นมิตรที่ดีกับตน

6. เด็กไม่ชอบครูแต่ไม่กล้าแสดงออกถึงความรู้สึกขัดแย้งนั้น และเก็บความรู้สึกนั้นมาแสดงกับเด็กคนอื่น ๆ

วิณี ชิตเชิดวงศ์ (สรรสุตา มีชั้นช่วง. 2544: 25; อ้างอิงจาก วิณี ชิตเชิดวงศ์. 2537: 216) ได้กล่าวถึง สาเหตุที่ทำให้เด็กก้าวร้าวมี ดังนี้

1. บิดามารดาหรือผู้ปกครองเข้มงวดกวดขันมากเกินไป ทำให้เด็กเก็บความรู้สึกไม่กล้าแสดงความรู้สึกขัดแย้งและได้เก็บความรู้สึกเหล่านั้นมาแสดงกับเด็กอื่น

2. บิดามารดาหรือผู้ปกครองรักและตามใจมากเกินไป ทำให้เด็กหวังและต้องการจะได้สิ่งต่างๆ จากเพื่อน เช่นเดียวกับที่ได้กับบิดามารดา

3. บิดามารดา ซึ่งบางครั้งกวดขันลูกมากเกินไปและบางครั้งก็ปล่อยลูกมากเกินไปทำให้เด็กไม่สามารถปรับตัวได้

4. ความรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่นจากบิดามารดา
 5. ความไม่ชอบหน้าครู แต่ไม่กล้าแสดงออกมา และเก็บความรู้สึกเหล่านั้นมาแสดงกับเด็กคนอื่น ๆ
 6. ความรู้สึกในอารมณ์ที่คอยสงสัย และคิดว่าคนอื่นไม่เป็นมิตรที่ดีต่อตนเอง และจากคูโบว์กี (สรรสุตา มีชั้นช่วง. 2544: 25-26; อ้างอิงจาก Lang; & Jakubowski. 1978: 28-34) ทั้งสองท่านเชื่อว่าความก้าวร้าวเนื่องมาจากสาเหตุ 5 ประการ ดังนี้
 1. ความไร้อำนาจหรือถูกข่มขู่ เมื่อบุคคลรู้สึกว่าถูกข่มขู่ หรือถูกโจมตีจากบุคคลอื่นและรู้สึกว่าไม่มีอำนาจควบคุมสถานการณ์นั้นๆ ได้ บุคคลก็อาจแสดงความก้าวร้าวออกมา
 2. ความไม่กล้าแสดงออกในครั้งก่อน ๆ มีส่วนนำไปสู่ความก้าวร้าวได้
 - 2.1 เมื่อบุคคลไม่กล้าแสดงออกมานาน ๆ โดยปล่อยให้สิทธิและความรู้สึกของตนเองถูกล่วงละเมิดทำให้ต้องเก็บสะสมความโกรธ ความเจ็บปวด เมื่อถึงจุดหนึ่งที่ทนไม่ได้ก็ยอมแสดงความก้าวร้าวออกมา
 - 2.2 บุคคลมีพฤติกรรมก้าวร้าว ก็เพื่อใช้เป็นแนวทางป้องกันตัวเองที่กลายเป็นบุคคลไม่กล้าแสดงออก
 - 2.3 เมื่อบุคคลไม่กล้าแสดงออกผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ต้องเก็บกดความรู้สึกไม่พอใจเอาไว้แล้วหาทางไประบายความก้าวร้าวกับบุคคลที่อ่อนแอกว่า
 - 2.4 ความเชื่อผิด ๆ ของบุคคลที่ว่า ผู้อื่นไม่มีสิทธิแสดงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การขอร้อง การยืมสิ่งของ รวมทั้งเชื่อว่า สิทธิดังกล่าวนั้น ตนเองก็ไม่มีสิทธิกระทำได้เช่นเดียวกัน ถ้าหากมีผู้อื่นมาใช้สิทธินั้นกันตนเอง บุคคลที่มีความเชื่อผิดๆ เหล่านี้ ก็มีแนวโน้มที่จะตอบสนองออกไปด้วยความก้าวร้าว
 3. บุคคลก้าวร้าวอาจเนื่องมาจากได้รับประสบการณ์ทางอารมณ์ในอดีตที่ต้องแสดงความก้าวร้าว เพราะความพ่ายแพ้ตนเองและประสบการณ์ในอดีตนี้ยังไม่ได้รับการแก้ไข เมื่อมีเหตุการณ์ในปัจจุบันที่คล้ายคลึงกับในอดีต บุคคลนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะตอบสนองออกไปดังเช่นที่ได้เคยกระทำไปแล้ว
 4. ความเชื่อเกี่ยวกับความก้าวร้าวคือ บุคคลมีความเชื่อว่าการแสดงความก้าวร้าวเป็นวิธีการเดียวที่ใช้ได้ตอบบุคคลอื่น ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ
 5. บุคคลที่รับการเสริมแรงทางบวกจากที่บ้านหรือชุมชนเมืองแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว นอกจากนี้บุคคลที่ขาดการเรียนรู้ทักษะเพื่อแสดงออกอย่างเหมาะสมเมื่ออยู่ในสถานการณ์เฉพาะบางอย่าง อาจทำให้บุคคลแสดงความก้าวร้าวได้
- สรุปสาเหตุความก้าวร้าว เนื่องมาจากสภาพครอบครัวที่แตกแยกทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น ไม่กล้าแสดงออก รวมทั้งการถูกข่มขู่ หรือประสบการณ์ในอดีตของเด็กที่ได้รับจึงแสดงพฤติกรรมความก้าวร้าวออกมา

ชนิดและลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว

บัสส์ (ประพันธ์ สุทธาวาส. 2519: 42; อ้างอิงจาก Buss. 1961: 1-7) แบ่งความก้าวร้าวออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ความก้าวร้าวทางกาย (Physical Aggression) เป็นความก้าวร้าวที่แสดงออกโดยการใช้อวัยวะทางกาย เช่น แขน ขา ฟัน หรือใช้อวัยวะทางกายร่วมกับอาวุธ เช่น มีด ปืน เพื่อให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด

2. ความก้าวร้าวทางวาจา (Verbal Aggression) เป็นการตอบสนองต่อสิ่งที่มากระตุ้นโดยใช้ถ้อยคำให้กับผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด ซึ่งจำแนกออกเป็นสองลักษณะด้วยกัน คือ

2.1 การปฏิเสธ ในการปฏิเสธมักจะแสดงท่าทางประกอบด้วย เช่น หลบหน้า แสดงท่าทางรังเกียจไม่ยอมเข้ากลุ่มส่วนคำพูดที่ใช้ในการปฏิเสธ ได้แก่ “ออกไปเดี๋ยวนี้” หรือการพูดให้ร้าย เช่น “ฉันไม่ชอบคุณ” ร่วมกับการแสดงอารมณ์เพื่อทำร้ายความรู้สึกของผู้อื่น

2.2 การบังคับ การพูดบังคับเป็นสัญลักษณ์ของการทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวดสำหรับการบังคับนี้ บุคคลเรียนรู้การบังคับจากการสังเกตหรือการเลียนแบบจากการกระทำของบุคคลอื่น เช่น บิดามารดา ครู ผู้ปกครอง เป็นต้น

อัลเบอร์ตี และเอ็มมินส์ (สรรสุตา มีชั้นช่วง. 2544: 28; อ้างอิงจาก Alberte and Emmons. 1978: 21-24) ก็ได้แบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะเช่นกัน คือ

1. ความก้าวร้าวโดยทั่ว ๆ ไป (General Aggressiveness) หมายถึง ลักษณะที่บุคคลแสดงความก้าวร้าวต่อผู้อื่นในทุก ๆ สถานการณ์ อันเนื่องมาจากบุคคลเหล่านี้มีความมั่นใจในตนเอง (Self-confidence) มากเกินไป จะพูดกับใครมักจะออกคำสั่ง และพูดดูถูกความคิดของผู้อื่น ดังนั้นบุคคลเหล่านี้มักจะเกิดความขัดแย้งกับกลุ่มเสมอ จึงทำให้มีเพื่อนน้อยมากและบุคคลเหล่านี้ต้องการความรักและการยอมรับจากผู้อื่นมากแต่ เขามักไม่รู้จักทำอย่างไรเพื่อที่จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

2. ความก้าวร้าวตามสถานการณ์ (Situational Aggressiveness) หมายถึง ลักษณะที่บุคคลแสดงความก้าวร้าวต่อผู้อื่นตามสถานการณ์และต้องการปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองใหม่ตามที่ได้มีผู้เสนอแนะไว้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551: 26-27) กล่าวถึงความก้าวร้าวมี 3 ประเภท ดังนี้

1. ความก้าวร้าวทางตรง เป็นการระบายก้าวร้าวด้วยการทำร้ายบุคคลที่เป็นเป้าหมายโดยตรง เช่น โกรธใครก็ตรงเข้าชกต่อย ทบตีให้เป้าหมายเจ็บตัว หรือใช้วาจาตำหนิประจานให้เกิดความอับอาย เป็นต้น

2. ความก้าวร้าวทางอ้อม เป็นความก้าวร้าวที่ไม่แสดงตรงตัวบุคคล แต่จะใช้วิธีการแสดงออกด้วยการทำลายสิ่งของทรัพย์สินสมบัติทั้งของตนเองหรือของบุคคลเป้าหมาย ด้วยเพียงหวังทำลายความรู้สึกและจิตใจ เพื่อระบายความคับข้องใจของตนเอง

3. ความก้าวร้าวแฝง ความก้าวร้าวแฝงนี้ไม่แสดงออกทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่จะแฝงเร้นอยู่ในตัวบุคคลที่พร้อมแสดงออกเมื่อรู้สึกว่าจะต้องแสดงตนว่ามีอำนาจเหนือบุคคลเป้าหมาย ซึ่ง

หมายความว่าความก้าวร้าวนี้ อยู่ภายใต้จิตสำนึกตลอดเวลา จะแสดงออกมาเมื่อมีโอกาส โดยเฉพาะกับบุคคลที่อยู่ใกล้ตัวและอ่อนแอกว่า ซึ่งผู้อยู่รอบข้างจะมองไม่เห็นถึงความก้าวร้าวลักษณะนี้ ผู้มีความก้าวร้าวแฝงมักจะดูดีในสายตาบุคคลอื่น แต่ผู้ถูกรุกรานจะรู้ตัว

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า พฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกมาเกิดจากความคับข้องใจของบุคคล จึงแสดงพฤติกรรมออกมา เพื่อให้มีผลกระทบต่อผู้อื่น ซึ่งการแสดงออกมดังกล่าวนี้เป็นไปเพื่อระบายความคับข้องใจและให้บุคคลอื่นได้รับโทษหรืออันตราย

ทฤษฎีเกี่ยวกับความก้าวร้าว

ความก้าวร้าวเป็นการกระทำที่นักจิตวิทยาและบุคคลทั่วไปสนใจกันมาก จึงทำให้มีทฤษฎีที่นักจิตวิทยาศึกษาความก้าวร้าว โดยอธิบายถึงการพัฒนาของความก้าวร้าวและแนวคิดด้วยเหตุผลต่างๆ กันออกไป ดังที่ ภาวินี พวงผกา (2542 : 17) ได้กล่าวถึงทฤษฎีก้าวร้าวไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีสัญชาตญาณที่เกี่ยวกับความก้าวร้าว (Instinct Theories of Aggression) เป็นทฤษฎีที่ Freud เห็นความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณที่เกิดขึ้นภายในตัวมนุษย์ไม่ได้เกี่ยวกับเหตุการณ์ภายนอก คือ มนุษย์เป็นผู้ที่ก้าวร้าวเสมอโดยไม่เลือกสถานการณ์ Freud กล่าวว่าสัญชาตญาณมี 2 ประเภท คือ สัญชาตญาณแห่งการดำรงชีวิต (Life Instinct) และสัญชาตญาณแห่งความตาย (Death Instinct) นอกจากนั้นเขายังกล่าวถึง เรื่องความพึงพอใจทางเพศจากการถูกคู่ร่วมเพศทำร้าย ซึ่งจะทำให้เจ็บปวดทางร่างกายหรือจิตใจ ว่าเป็นแนวโน้มที่บุคคลจะเพิ่มความรู้สึกพึงพอใจจากการทำร้ายตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากความต้องการทำร้ายหรือก้าวร้าวผู้อื่น ทั้งนี้เป็นเพราะการก้าวร้าวต่อผู้อื่นไม่สามารถแสดงออกมาได้ง่าย จึงหันมาทำร้ายตนเอง Freud ได้ให้ความเห็นว่าการที่บุคคลมีความรู้สึกเช่นนี้เป็นเพราะมีความรู้สึกผิดติดอยู่ในจิตใต้สำนึก เป็นต้นว่าเมื่อวัยเด็กเคยถูกทำร้ายร่างกายจากพ่อแม่ เคยถูกพ่อแม่หรือผู้มีอำนาจเหนือกว่าลงโทษ เด็กจึงต้องการที่จะทำร้ายตอบเพื่อเป็นการแก้แค้น แต่เด็กแสดงออกไม่ได้ จึงต้องหันมาทำร้ายตนเอง ดังนั้น Freud จึงมีความเห็นว่า บุคคลไม่ควรจะเก็บความเครียด ความเกิบบก และความก้าวร้าวไว้ ควรจะหาทางระบายออกไป ในทางที่สังคมยอมรับและไม่เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น งานศิลปะ การวาดเขียน เล่นกีฬา เป็นต้น

2. ทฤษฎีบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับความก้าวร้าว (Personality Theories of Aggression) เมการ์ก็ ได้ศึกษาลักษณะของอาชญากรและแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ลักษณะประการแรก คือ การที่บุคคลไม่สามารถควบคุมความก้าวร้าวได้ หมายถึง บุคคลสามารถยับยั้งการแสดงความก้าวร้าวได้น้อย และพร้อมที่จะตอบสนองความคับข้องใจด้วยความก้าวร้าว อีกลักษณะหนึ่งคือ การที่บุคคลสามารถควบคุมการแสดงความก้าวร้าวตนเองอยู่ตลอดเวลา และ เมการ์ก็ พบว่า อาชญากรที่ร้ายแรงมักจะมาจากพวกที่ควบคุมความก้าวร้าวของตนเองมากเกินไป สตอร์รี่ กล่าวว่า แรงขับก้าวร้าว (Aggressive drive) มีความจำเป็นต่อชีวิตเพราะทำหน้าที่พื้นฐานทางชีววิทยา เพื่อสงวนและดำรงไว้ซึ่งชีวิตของบุคคลและเผ่าพันธุ์มนุษยชาติ ไม่แตกต่างจากสัญชาตญาณทางเพศ (Sexual

instinct) ไม่จำเป็น ไม่ควร และ เป็นไปไม่ได้ ที่จะจัดความก้าวร้าวในรูปแบบที่เหมาะสมออกไป จากชีวิตมนุษย์โดยสิ้นเชิง เพราะนอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติที่มีติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด แล้ว ความก้าวร้าวในมนุษย์ยังเป็นลักษณะที่มีค่ายิ่งทางชีววิทยา เช่นเดียวกับความก้าวร้าวในสัตว์ ชนิดอื่น ความก้าวร้าวในธรรมชาติมีไว้ป้องกันตนเอง เพื่อดำรงเผ่าพันธุ์ มากกว่า เพื่อทำลาย สิ่ง ที่ควรจัดไม่ใช่ความก้าวร้าว แต่เป็น “การทำลายเยี่ยงศัตรู” ในลักษณะของ “ความรุนแรง” (Violence) เมื่อกล่าวถึงความก้าวร้าวในทางทำลาย คนทั่วไปมักนึกถึงการทำลายผู้อื่นหรือสิ่งอื่น เสมอ ซึ่งเป็นลักษณะที่ก้าวร้าวพุ่งออกสู่ภายนอก แต่แท้จริงความก้าวร้าวอาจหันกลับเข้าหาบุคคล นั้นเองหรือพุ่งหาตนก็ได้ ทำให้คนนั้นเกิดอาการซึมเศร้า ซึ่งอาจรุนแรงจนถึงขั้นฆ่าตัวตาย ซึ่งก็คือ การก้าวร้าวอย่างทำลายเช่นกัน คือ ทำลายตนเอง ความก้าวร้าวชนิดทำลายตนเองที่พบบ่อยตาม หน้าหนังสือพิมพ์ มักเกิดในหนุ่มสาวหรือวัยรุ่น ซึ่งผิดหวังในความรักแล้วยิงตัวตาย หรือกินยาตาย นักจิตวิเคราะห์หลายคน รวมทั้งสตอร์ร กักล่าว ว่า ความนับถือและความภูมิใจในตน (Self-esteem) ของมนุษย์เรานี้ ส่วนใหญ่ได้มาแต่วัยเด็ก ถ้าหากมีปัญหาทางอารมณ์ในวัยเด็ก ซึ่งขัดขวางไม่ให้ พัฒนาการไปจนถึงระยะความเป็นชายหรือหญิงได้อย่างสมบูรณ์ พอที่จะสามารถรักใคร่และมีใครรัก ได้ เขาผู้นั้นก็จะขาดบ่อเกิดของความนับถือและภูมิใจในตน เด็กที่จะเติบโตขึ้นมาเป็นคนอิสระและ พึ่งตนเองได้ต้องมีส่วนของความก้าวร้าว ถ้าเด็กไม่ก้าวร้าวเลยเขาจะต้องพึ่งมารดาไปตลอดชีวิต เขาจะไม่รู้จักโต เขาจะไม่อาจเป็นปัจเจกชนเขาจะไม่สามารถปกครองตนเอง และไม่อาจเป็น “นาย” ของชีวิตได้ เป็นที่น่าสังเกตว่า เด็กถูกห้ามไม่ให้ทำโน่นทำนี่ หรือ ไม่ให้จับโน่นหยิบนี่มากมาย เกินไป จนเขาเกิดความคับข้องใจ (Frustrate) ความโกรธและความก้าวร้าวจึงถูกกดเก็บ (Repressed) ไว้มากเพราะถูกจำกัด ความก้าวร้าวที่ถูกกดเก็บไว้นั้นอาจมีมากเสียจนเป็นผลร้าย ก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเองหรือต่อผู้อื่นในเวลาต่อมา

3. ทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคม

ทฤษฎีนี้เน้นความสำคัญของการเรียนรู้โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ความก้าวร้าว นั้นเป็น สิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้บุคคล กอสลิน (ประพันธ์ สุททาวาส. 2519: 14; อ้างอิงจาก Goslin. 1969) ได้กล่าวถึงการทดลองของแบนดูรา ซึ่งในการทดลองนี้เขาให้เด็กอนุบาลได้เห็นตัวแบบแสดง พฤติกรรมก้าวร้าว โดยแบ่งเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม ให้เห็นตัวแบบต่างๆ กัน กล่าวคือ

- กลุ่มที่ 1 มีแม่แบบที่เป็นคนจริงๆ
- กลุ่มที่ 2 มีแม่แบบเป็นภาพยนตร์
- กลุ่มที่ 3 มีแม่แบบการ์ตูนในหนังสือ
- กลุ่มที่ 4 ไม่มีแม่แบบ

เมื่อเด็กดูแม่แบบทั้ง 4 นี้แล้ว จะถูกขัดใจไม่ให้เล่นในสิ่งที่เด็กอยากเล่น หลังจากนั้น ปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพังในห้องที่มีของเล่นชนิดหนึ่งที่คล้ายกับที่ถูกแม่แบบแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวให้ เด็กเห็นมาแล้ว ผลปรากฏว่า เด็กในกลุ่มที่ 1 เล่นของเล่นชนิดนั้นอย่างก้าวร้าวมากที่สุด และเด็กใน กลุ่มที่ 4 เล่นอย่างก้าวร่วมน้อยที่สุด ส่วนกลุ่มที่ 2 และที่ 3 เล่นอย่างก้าวร้าวใกล้เคียงกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าว

เสถียร ศรีรัตน์ (2522) ทำการศึกษาเปรียบเทียบความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

สุพัตรา พันธูวร (2546) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร จำนวน 394 คน พบว่าผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวสูง เนื่องจากผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงมักมีอาการเฉื่อย โกรธง่าย ตึงเครียด ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ โดยจะแสดงอารมณ์รุนแรงเมื่อเกิดความคับข้องใจ ซึ่งความคับข้องใจจัดว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวส่วนผู้ที่มีความวิตกกังวลต่ำมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำ เนื่องจากจะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีความวิตกกังวลต่ำจะมีอารมณ์ที่มั่นคง อดทน ไม่หงุดหงิดง่าย และสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ซึ่งทำให้ผู้นั้นมีการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาในระดับต่ำ

สมพร สุทัศน์ย์ (2530) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าว โดยทำการศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทั้ง 4 กลุ่ม สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมก้าวร้าวได้ประมาณร้อยละ 51
2. ตัวแปรกลุ่มที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูงสุดได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สามารถอธิบายพฤติกรรมก้าวร้าวได้ประมาณร้อยละ 38
3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมก้าวร้าวเรียงตามลำดับผลทางตรงและทางอ้อมรวมกัน คือ การให้แรงเสริม การแสดงแบบ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ อายุ (ของเด็ก) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม แบบลงโทษทางกาย แบบให้ความคุ้มครอง และแบบประชาธิปไตย
4. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงกับพฤติกรรมก้าวร้าวได้แก่ การให้แรงเสริม การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม แบบลงโทษทางกาย แบบให้ความคุ้มครองและแบบประชาธิปไตย การให้ความคุ้มครองมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางลบกับพฤติกรรมก้าวร้าว
5. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมกับพฤติกรรมก้าวร้าวได้แก่ อายุของเด็ก การแสดงแบบ และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ
6. ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ รายได้ของครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่

พรสุดา ดิษยวราภรณ์ (2534) ได้ศึกษารูปแบบพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงออก 4 ลักษณะคือ พฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าวทางตรง และพฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อม ในกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งในกลุ่มที่จำแนกตามระดับชั้น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มีพฤติกรรมแสดงออกลักษณะกล้าแสดงออกสูงสุด รองลงมาคือ พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อม และพฤติกรรมก้าวร้าวทางตรงตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมแสดงออกนั้นทั้ง 4 ลักษณะมีปฏิสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือเพศ หรือระดับชั้นแตกต่างกัน มีแนวโน้มจะมีรูปแบบของพฤติกรรมแสดงออกที่แตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมก้าวร้าว

การเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นตามการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุ โดยจำแนกพิจารณาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. เพศของผู้อบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น

เพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันในบทบาทหน้าที่ โดยเฉพาะในสังคมไทย เพศชายเป็นผู้ที่สังคมกำหนดให้เป็นผู้นำครอบครัว ส่วนผู้หญิงมีบทบาทเป็นแม่บ้านและจากการที่เพศชายได้รับความเคารพนับถือและยกย่องจากสังคมทำให้เพศชายมองตนเองมีคุณค่ามากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้เพศหญิงจะมีความรู้สึกว่ามีความสามารถทางด้านร่างกายต่ำกว่าเพศชาย และมีการปรับตัวได้ยากกว่า

สปริทเซอร์ และซิลเดอร์ (ปิยนันท์ สงฤทธิ์. 2550: 50; อ้างอิงจาก Sprietzer; & Synder. 1974: 454-458) พบว่า ช่วงต้นของชีวิต คือ 18-64 ปี เพศหญิงมีความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าเพศชาย หลังจากนั้น เพศชายจะมีความพึงพอใจในชีวิตมากกว่าเพศหญิง และในช่วง 65-70 ปี เพศชายจะมีความพึงพอใจในชีวิตสูงสุด แต่เพศหญิงจะมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำสุด

ปิยนันท์ สงฤทธิ์. (2550: 87) ได้ศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยชีวิตสังคม กับสุขภาวะทางจิตของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มาออกกำลังกายในชมรมไทเก๊กกระทรวงสาธารณสุข ปี 2548 จำนวน 76 คน พบว่าผู้สูงอายุเพศชาย มีสุขภาวะจิต ด้านความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของชีวิต และด้านอาการทางจิตที่แสดงออกทางกาย ดีกว่าผู้สูงอายุเพศหญิง ส่วนด้านอื่นไม่พบความแตกต่าง

จากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า เพศมีความสัมพันธ์กับสุขภาวะจิต ความพึงพอใจในชีวิตที่ต่างกัน และด้วยความพึงพอใจที่เกิดขึ้นย่อมมีผลกับการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น ทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศชาย เพศหญิง และเพศชายกับเพศหญิง มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน

2. อายุของผู้อบรมเลี้ยงดู

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุตามลักษณะกลุ่มอายุนั้น ผู้วิจัยยังไม่พบข้อมูลโดยตรงที่จะนำมาอ้างอิงได้ เพราะงานวิจัยต่างๆ จะกล่าวถึงผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปทั้งหมด ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ทำให้การเคลื่อนไหวช้าลง เรียวแรงน้อยลง เหนื่อยง่าย เรียนรู้สิ่งใหม่ได้ช้า ทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถที่จะรับรู้ หรือวิเคราะห์ เหตุการณ์ต่างๆ ได้รวดเร็วเหมือนวัยอื่น ทำให้ไม่ต้องเครียดหรือวิตกกังวล ไม่ต้องรับรู้ถึงความวุ่นวายของสังคม สามารถดำเนินชีวิตในช่วงบั้นปลายได้อย่างมีความสุข (ปิยนันท์ สงฤทธิ์. 2550: 91) จากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า อายุของผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย การรับรู้ของผู้สูงอายุ อาจเป็นปัจจัยหนึ่งของผู้สูงอายุที่มีอายุ 70 ปี ขึ้นไป ที่ขาดประสิทธิภาพในการอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่น โอกาสและกิจกรรมที่จะทำร่วมกับวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวน้อยกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-70 ปี ทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ 60 -70 ปี มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างจากวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากกลุ่มผู้สูงอายุ 70 ปีขึ้นไป

3. การอบรมเลี้ยงดู

ผลงานวิจัยของ ประพันธ์ สุทรวาส (2519) ได้ศึกษาความก้าวร้าวกับการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา ปีที่ 1 ปีการศึกษา 2519 ของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ เป็นชาย 30 คน เป็นหญิง 30 คน พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมีความก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีความก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีความก้าวร้าวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลงานวิจัยที่ศึกษาศึกษาการอบรมเลี้ยงดูกับความก้าวร้าว พงงานวิจัยของ ปราณี จันทร์หอม (2541) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนระดับอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกวดขัน จะทำให้เด็กมีความก้าวร้าวมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

บัณฑิตา ศักดิ์อุดม (เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม. 2544: 132; อ้างอิงจาก บัณฑิตา ศักดิ์อุดม. 2530) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับการมีวินัยในตนเอง พบว่า นักเรียนที่

ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลย และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีวินัยในตนเองมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

สุนีย์ ธีรวิรุพห์ (2542) จากการศึกษาวิจัยทั้ง 5 ราย พบว่าสาเหตุของปัญหา นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าว ส่วนใหญ่มาจากปัญหาสภาพครอบครัวไม่สมบูรณ์และการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม การขาดความรัก ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ การอบรมสั่งสอน ทำให้เด็กรู้สึกขาดความรักความอบอุ่น แสวงหาความรักความอบอุ่น ต้องการความอ่อนโยน มีอารมณ์รุนแรง เกิดความคับข้องใจ ความขัดแย้ง ความโกรธ ความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆ ซึ่งเป็นที่มาทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวอันเป็นปัญหาพื้นฐานในการนำไปสู่ปัญหาสังคมที่รุนแรงขึ้น หากพฤติกรรมก้าวร้าวนี้ไม่ได้รับการแก้ไขเสียแต่วันนี้ ดังนั้น บิดามารดาหรือ ผู้ปกครอง ควรคำนึงถึงความรู้สึกของบุตรหลาน ให้การอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจ ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ให้การตอบสนองด้านจิตใจ เป็นกำลังใจให้กับบุตรหลานต่อไป เมื่อได้รับการเลี้ยงดูอย่างอบอุ่น มีเหตุผลแล้ว ก็จะไม่ก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวขึ้น

พรสุตา ดิษยวรรณนะ (2534) ศึกษาพบว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยจะมีแนวโน้มจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวทางตรงสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่นๆ ผลการวิจัยนี้จึงชี้แนะว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

จากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. กำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิงมีอายุ 11 – 15 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ประจำปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา กรุงเทพมหานคร และในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ร่วมด้วย จำนวน 317 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิงมีอายุ 11 – 15 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ประจำปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา กรุงเทพมหานคร และในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ร่วมด้วย โดยใช้วิธีคัดเลือกนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามในหัวข้ออิทธิพลของผู้สูงอายุ (ปู่ ย่า ตา ยาย) ที่อบรมเลี้ยงดูในระดับมากขึ้นไป พบว่า มีจำนวน 145 คน จึงจัดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งสร้างโดยถัน แพเพชร (2517) ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบ Rating Scale มีจำนวน 60 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนละ 20 ข้อ คือ ข้อ 1-20 เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ข้อ 21-40 เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ข้อ 41-60 เป็นข้อความเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป แต่ละข้อความมีมาตรา (Scale) 5 ระดับ กำกับไว้ท้ายข้อความ

แบบทดสอบนี้ ถิ่น แพเพชอร์ ได้สร้างขึ้นไว้เพื่อใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่น 0.9692

เกณฑ์การพิจารณาคะแนนเป็นดังนี้

มากที่สุด	เท่ากับ	5 คะแนน
มาก	เท่ากับ	4 คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1 คะแนน

เกณฑ์ระดับการประเมินเป็นดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนมากที่สุด (8-10 ใน 10 ครั้ง)
มาก	หมายถึง	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนมาก (6-7 ใน 10 ครั้ง)
ปานกลาง	หมายถึง	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนปานกลาง (4-5 ใน 10 ครั้ง)
น้อย	หมายถึง	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนน้อย (2-3 ใน 10 ครั้ง)
น้อยที่สุด	หมายถึง	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนน้อยที่สุด (0-1 ใน 10 ครั้ง)

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ตัวอย่างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ในข้อความที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ไม่ให้ความสนใจในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียน					
00	เมื่อนักเรียนทำผิดมักจะถูกลงโทษหรือถูกดุด่าอย่างรุนแรง					
000	เมื่อนักเรียนขอร้องให้ช่วยเหลือ มักจะไม่ได้รับความร่วมมือ					

เกณฑ์พิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมทั้ง 20 ข้อมีดังนี้

ผลการวิเคราะห์การวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยจำนวน 20 ข้อ มีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 20-100 คะแนน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวม (\bar{X}) คือ 44.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 11.52

ระดับสูง คือ ได้คะแนนระหว่าง $\bar{X} + \frac{1}{2} S.D.$ ถึงคะแนนสูงสุด คือ 49.76 – 73

ระดับปานกลาง คือ ได้คะแนนระหว่าง $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$ คือ 38.24 – 49.75

ระดับต่ำ คือ ได้คะแนนระหว่างคะแนนต่ำสุดถึง $\bar{X} - \frac{1}{2} S.D.$ คือ 22.00 – 38.23

เกณฑ์พิจารณาระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
 คะแนนเฉลี่ย 49.76 – 73.00 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอยู่ใน
 ระดับสูง
 คะแนนเฉลี่ย 38.24 – 49.75 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอยู่ใน
 ระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 22.00 – 38.23 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอยู่ใน
 ระดับต่ำ

2. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ตัวอย่างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ในข้อความที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	เมื่อขอความช่วยเหลือจะให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี					
00	ยินดีให้นักเรียนร่วมในกิจกรรมพิเศษของโรงเรียนตามที่ชอบใจ					
000	แสดงความรักและให้ความอบอุ่นแก่นักเรียนอย่างเป็นกันเอง					

เกณฑ์พิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมทั้ง 20 ข้อมีดังนี้

ผลการวิเคราะห์การการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจำนวน 20 ข้อ มีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 20-100 คะแนน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวม (\bar{X}) คือ 72.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 13.04

ระดับสูง คือ ได้คะแนนระหว่าง $\bar{X} + \frac{1}{2} S.D.$ ถึงคะแนนสูงสุด คือ 79.01 – 99.00

ระดับปานกลาง คือ ได้คะแนนระหว่าง $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$ คือ 65.97 – 79.00

ระดับต่ำ คือ ได้คะแนนระหว่างคะแนนต่ำสุดถึง $\bar{X} - \frac{1}{2} S.D.$ คือ 33.00 – 65.96

เกณฑ์พิจารณาระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

คะแนนเฉลี่ย 79.01 – 99.00 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อยู่ในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 65.97 – 79.00 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 33.00 – 65.96 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อยู่ในระดับต่ำ

3. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป

ตัวอย่างแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ในข้อความที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ไม่ยอมให้นักเรียนคบเพื่อนต่างเพศ เพราะกลัวจะเสียเด็ก					
00	มักไม่ยอมให้นักเรียนออกเที่ยวนอกบ้านตามลำพัง					
000	เมื่อนักเรียนกลับบ้านผิดเวลา จะแสดงความห่วงใยมาก					

เกณฑ์พิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมทั้ง 20 ข้อมีดังนี้

ผลการวิเคราะห์การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปจำนวน 20 ข้อ มีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 20-100 คะแนน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มรวม (\bar{X}) คือ 72.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 8.75

ระดับสูง คือ ได้คะแนนระหว่าง $\bar{X} + \frac{1}{2} S.D.$ ถึงคะแนนสูงสุด คือ 73.48 – 88.00

ระดับปานกลาง คือ ได้คะแนนระหว่าง $\bar{X} \pm \frac{1}{2} S.D.$ คือ 64.74 – 73.47

ระดับต่ำ คือ ได้คะแนนระหว่างคะแนนต่ำสุดถึง $\bar{X} - \frac{1}{2} S.D.$ คือ 47.00 - 64.73

เกณฑ์พิจารณาระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป

คะแนนเฉลี่ย 73.48 – 88.00 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปอยู่ในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 64.74 – 73.47 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 47.00 - 64.73 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปอยู่ในระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าว

ผู้ศึกษาได้ยืมแบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งสร้างโดยสุพัชรา พันธุวร (2546: 119) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.908 ลักษณะของแบบสอบถามมีจำนวน 30 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกตอบให้ตรงกับการรับรู้ของตนเอง โดยเลือกเพียงคำตอบเดียวใน 1 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าว

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ในข้อความที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	กระทำ เป็นประจำ	ส่วนใหญ่ กระทำ	กระทำ เป็น บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	น้อย ที่สุด หรือไม่ กระทำ เลย
0	หากใครทำให้ข้าพเจ้าโกรธ ข้าพเจ้าจะ ทำร้ายผู้นั้น					
00	ข้าพเจ้าชอบเอาปมด้อยของผู้อื่นมาพูด เป็นเรื่องสนุก					

เกณฑ์การพิจารณาคะแนนเป็นดังนี้

กระทำเป็นประจำ เท่ากับ 5 คะแนน

ส่วนใหญ่กระทำ เท่ากับ 4 คะแนน

กระทำเป็นบางครั้ง เท่ากับ 3 คะแนน

นาน ๆ ครั้ง เท่ากับ 2 คะแนน

น้อยที่สุดหรือไม่กระทำเลย เท่ากับ 1 คะแนน

เกณฑ์ระดับการประเมินเป็นดังนี้

กระทำเป็นประจำ หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรม
ดังกล่าวเป็นประจำ (8-10 ใน 10 ครั้ง)

ส่วนใหญ่กระทำ หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าว
เป็นส่วนใหญ่ (6-7 ใน 10 ครั้ง)

กระทำเป็นบางครั้ง หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรม
ดังกล่าวเป็นบางครั้ง (4-5 ใน 10 ครั้ง)

นาน ๆ ครั้ง หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าว
นาน ๆ ครั้ง (2-3 ใน 10 ครั้ง)

น้อยที่สุดหรือไม่กระทำเลย หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำ
พฤติกรรมดังกล่าวน้อยที่สุดหรือไม่เคยเลย (0-1 ใน 10 ครั้ง)

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา และขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สํารวจกลุ่มนักเรียนที่มีผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวด้วย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้นักเรียนที่คัดเลือกเขียนกรอกข้อมูล
3. ผู้วิจัยรวบรวมเก็บข้อมูล และ วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา หรือสถิติพื้นฐาน ในการบรรยายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน เพื่อใช้ในการทดสอบสมมุติในการวิจัยที่ตั้งไว้ ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์ค่า F-test (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 1 คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศชายผู้เดียว จากผู้สูงอายุเพศหญิงผู้เดียวจากผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน

2.2 การวิเคราะห์ค่า t-test เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 2 คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ 60 -70 ปี มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างจากวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากกลุ่มผู้สูงอายุ 70 ปี ขึ้นไป เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 3 คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำ เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 4 คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 5 คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปต่ำ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน ค่าเฉลี่ย
SD	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน สถิติที่ใช้พิจารณาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที (t-distribution)
F	แทน สถิติที่ใช้พิจารณาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที (F-distribution)
P	แทน ระดับความมีนัยสำคัญ
df	แทน ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
MS	แทน ค่าค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน (Mean Square)
SS	แทน ผลบวกของค่าความแปรปรวนยกกำลังสอง (Sum of Square)
*	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย และแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุของผู้อบรมเลี้ยงดู

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ผู้สูงอายุเพศชาย	5	3.45
ผู้สูงอายุเพศหญิง	56	38.62
ผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง	84	57.93
อายุ		
60-70 ปี	82	56.55
70 ปี ขึ้นไป	63	43.45
รวม	145	100.00

จากตาราง 1 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 145 คน ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศชายและอายุเพศหญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 57.93 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศหญิงเท่านั้น จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 38.62 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศชายเท่านั้น จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.45 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ อายุ 60-70 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 56.55 และได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ 70 ปี ขึ้นไป จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 43.45

ตาราง 2 แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของกลุ่มตัวอย่างตามการอบรม
เลี้ยงดูและพฤติกรรมก้าวร้าว

การอบรมเลี้ยงดู	N	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	145	3.62	0.65	มาก
การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป	145	3.46	0.44	มาก
การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	145	2.20	0.58	น้อย
พฤติกรรมก้าวร้าว	145	2.11	0.46	น้อย

จากตาราง 2 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 145 คน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุแบบประชาธิปไตยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.46$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 แบบปล่อยปละละเลยในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.20$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 และพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 145 คน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=3.11$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46

ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตาราง 3 แสดงผลวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมก้าวร้าว กับเพศของผู้อบรมเลี้ยงดูของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
เพศของผู้อบรมเลี้ยงดู	ระหว่างกลุ่ม	2	365.59	182.79	.954
	ภายในกลุ่ม	142	27217.58	191.67	

จากตาราง 3 ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศชาย จากผู้สูงอายุเพศหญิง จากผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 แสดงเปรียบเทียบกลุ่มอายุของผู้สูงอายุที่อบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น

อายุ	n	M	S.D.	t
60-70 ปี	82	62.80	13.27	.603
70 ปี ขึ้นไป	63	64.23	14.62	

จากตาราง 4 ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ 60 -70 ปี มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างจากวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากกลุ่มผู้สูงอายุ 70 ปี ขึ้นไป

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นกับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง
มากเกินไป

พฤติกรรมก้าวร้าว	N	M	S.D.	t
การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูง	45	69.88	15.02	5.322*
การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำ	53	55.98	10.76	
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูง	44	60.06	13.99	2.140*
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ	43	66.18	12.61	
การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปสูง	50	60.62	16.16	1.665
การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปต่ำ	50	65.56	13.37	

จากตาราง 5 ผลการวิจัยการพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูง
จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ประชาธิปไตยต่ำจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าการการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 และวัยรุ่นที่ได้รับการ
อบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปต่ำจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าการการอบรมเลี้ยงดู
แบบให้ความคุ้มครองเกินไปสูง ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา ตามเพศและอายุของผู้สูงอายุที่อบรมเลี้ยงดู
2. เพื่อศึกษาระดับการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุแบบปล่อยปละละเลย แบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป และระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นหญิง ที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุต่างกัน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษากับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุ

สมมติฐานของการวิจัย

1. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศชาย จากผู้สูงอายุเพศหญิง จากผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน
2. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ 60 -70 ปี มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างจากวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากกลุ่มผู้สูงอายุ 70 ปี ขึ้นไป
3. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำ
4. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ
5. วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปต่ำ

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิงมีอายุ 11 – 15 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ประจำปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา กรุงเทพมหานครและในครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ร่วมด้วย จำนวน 317 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนหญิงมีอายุ 11 – 15 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ประจำปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา กรุงเทพมหานคร และในครอบครัวมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ร่วมด้วย โดยใช้วิธีคัดเลือกนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามในหัวข้อ อิทธิพลของผู้สูงอายุ (ปู่ ย่า ตา ยาย) ที่อบรมเลี้ยงดูในระดับมากขึ้นไป มีจำนวน 145 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา และขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนที่มีผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวด้วย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้นักเรียนที่คัดเลือกเขียนกรอกข้อมูล
3. ผู้วิจัยรวบรวมเก็บข้อมูล และ วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา หรือสถิติพื้นฐาน ในการบรรยายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติในการวิจัยที่ตั้งไว้ ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์ค่า F-test (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1 คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศชายผู้เดียว จากผู้สูงอายุเพศหญิงผู้เดียว จากผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน

2.2 การวิเคราะห์ค่า t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 2 คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ 60 -70 ปี มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างจากวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากกลุ่มผู้สูงอายุ 70 ปี ขึ้นไป เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 คือ วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปต่ำ

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เครื่องมือเบื้องต้น พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิงจำนวนมากสุด ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศหญิง รองลงมา ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศชายน้อยสุด และ จำนวนกลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ 60-70 ปี มากกว่า ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ 70 ปี ขึ้นไป ข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำมากที่สุด แบบประชาธิปไตยต่ำน้อยสุด

ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบตามสมมติฐาน พบว่า

สมมติฐานที่ 1 วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุเพศชาย จากผู้สูงอายุเพศหญิง จากผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ 60 -70 ปี มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างจากวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากกลุ่มผู้สูงอายุ 70 ปี ขึ้นไป

สมมติฐานที่ 3 วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปสูง จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างจากวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษา การอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่น ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า แทบทั้งหมดจะมีผู้สูงอายุเพศหญิงที่มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูรวมอยู่ด้วย คือ ร้อยละ 96.55 (ผู้สูงอายุเพศหญิงอย่างเดียว ร้อยละ 38.62 และผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง ร้อยละ 57.93) ส่วนผู้สูงอายุเพศชายอย่างเดียวมีเพียง ร้อยละ 3.45 และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นหญิงทั้งหมด การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่นหญิง ผู้สูงอายุเพศหญิงน่าจะมีบทบาทมาก เนื่องจากมีความเข้าใจในหลานสาวที่เป็นเพศเดียวกัน ดังนั้น จึงทำให้ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มวัยรุ่นหญิง

2. จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.55 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ 60-70 ปี มีพฤติกรรมก้าวร้าวเฉลี่ย 62.80 กับ จำนวนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.45 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจาก

ผู้สูงอายุ 70 ปี ขึ้นไป มีพฤติกรรมก้าวร้าวเฉลี่ย 64.23 ซึ่งพบว่า มีจำนวนพฤติกรรมก้าวร้าวใกล้เคียงกันมาก ทั้งนี้ เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างรับรู้ ความสูงอายุจากบทบาทความเป็น ปู่ ย่า ตา ยาย มากกว่าที่จะรับรู้ความมีอายุน้อยของผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงทำให้ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าวในกลุ่มวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุ

3. จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุแบบปล่อยปละละเลยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุแบบปล่อยปละละเลยต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเป็นวิธีการปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณถูกเกลียดชัง ไม่ได้รับการเอาใจใส่สนับสนุนหรือให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ไม่สนใจที่จะอบรมสั่งสอนลูก ปล่อยให้ลูกทำอะไรตามอำเภอใจ ไม่มีคนคอยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่สนใจความเป็นอยู่ ไม่ดูแลยามเจ็บป่วย ให้ความรักแบบลำเอียง หรือดูด่าลงโทษรุนแรงเกินกว่าเหตุ มักใช้วิธีการวิจารณ์ตำหนิโทษที่รุนแรงและปราศจากเหตุผล ไม่ให้ความสนิทสนมเป็นกันเอง และปล่อยปละละเลยความเป็นอยู่ จึงทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว ขบถรังแกข่มเหงผู้อื่น การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สมพร สุทัศนีย์ (2530: 45) ว่าความก้าวร้าวของเด็ก มีสาเหตุมาจากปัจจัยถูกพ่อแม่หรือผู้ปกครองทอดทิ้ง ไม่ต้องการ เด็กจึงรู้สึกว่าคุณหวาดเดียวและในที่สุดก็เกิดความรู้สึกเคียดแค้นชิงชัง ขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง พ่อแม่หรือผู้ปกครองเข้มงวดกดขี่และเจ้าอารมณ์ ใช้อำนาจข่มขู่เด็กมากเกินไปทำให้เด็กกลัวและเก็บอารมณ์ ซึ่งเป็นลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เช่นเดียวกับ วัลเดส (ประพันธ์ สุททาวาส. 2519: 19; อ้างอิงจาก Valdes. 1970) ศึกษาเด็กฟิลิปปินส์ พบว่า เด็กที่ถูกทะเลาะทอดทิ้ง มักจะมีลักษณะที่คับข้องใจ ก้าวร้าว ซึ่งสอดคล้องกับพรสุดา ดิษยวรรณนะ (2534: 100) พบว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยจะมีแนวโน้มมีพฤติกรรมก้าวร้าวทางตรงสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่นๆ ผลการวิจัยนี้จึงชี้แนะว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว และ ศิริพร หลิมศิริวงศ์ (ประพันธ์ สุททาวาส. 2519: 19; อ้างอิงจาก ศิริพร หลิมศิริวงศ์. 2511: 25) พบว่า พ่อแม่ที่ทอดทิ้งปล่อยปละละเลยบุตร ทำให้บุตรมีลักษณะเป็นบุคคลก้าวร้าว ดังเช่นคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม. 2544: 30-31; อ้างอิงจาก คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2523: 47) กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่มีทำที่ปฏิเสธ ไม่ยอมรับ ไม่ต้องการ เด็กจะเป็นคนที่มีลักษณะต่อต้านสังคม คือ เป็นเด็กก้าวร้าว ซึ่งผลการศึกษาของ อมรรัตน์ (นิภาพรรณ ต่อชาว. 2547: 42; อ้างอิงจาก อมรรัตน์. 1982) พบว่า เด็กที่ถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม จะมีพฤติกรรมและอารมณ์ก้าวร้าว และต่อต้านสังคม โดยพิมพ์มาศ ตาปัญญา (นิภาพรรณ ต่อชาว. 2547: 43; อ้างอิงจาก พิมพ์มาศ ตาปัญญา. 2544) กล่าวว่า วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว กระทำผิดเล็กๆ น้อย ๆ จนถึงขั้นการก่ออาชญากรรมมักจะมาจากครอบครัวที่ไม่ค่อยรักลูก

4. จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุแบบประชาธิปไตยสูงมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุแบบประชาธิปไตยต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นวิธีการปฏิบัติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ทำให้บุตรรู้สึกว่าได้ได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจ หรือเข้มงวดจนเกินไป บิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง และให้ความร่วมมือกับเด็กตามโอกาสอันควร ดังคำกล่าวของ มอนตาญู (นิภาพรรณ ต่อ ชาว. 2547: 4; อ้างอิงจาก Montagu. 1978) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี ได้รับสิ่งที่จำเป็นที่เด็กต้องการ จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณลักษณะสุภาพ ให้ความร่วมมือ และไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี จันทร์หอม (2541) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนระดับอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบเข้มงวดกวดขัน จะทำให้เด็กมีความก้าวร้าวมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และ เสถียร ศรีรัตน์ (2522: 59) ศึกษาเปรียบเทียบความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

5. จากการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปสูง จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกับวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้สูงอายุแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5 ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปเป็นวิธีปฏิบัติของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ไม่ได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือทำอะไรด้วยตนเอง ต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่บิดามารดากำหนดไว้ ถูกควบคุมให้อยู่ในสายตา หรือคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง และมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นเด็กอยู่เสมอ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองนี้ทำให้เด็กมีความก้าวร้าวต่ำ เนื่องจาก เด็กถูกบิดามารดาออกคำสั่งให้ปฏิบัติตาม ถูกตรวจตราว่าเด็กทำตามคำสั่งหรือไม่ และตอบสนองต่อเด็กเมื่อเด็กทำหรือ ไม่ทำตามคำสั่งของพ่อแม่ การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ประพันธ์ สุทธาวาส (2519) ได้ศึกษาความก้าวร้าวกับการอบรมเลี้ยงดู ของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ปีที่ 1 ปีการศึกษา 2519 ของวิทยาลัยครูเชียงใหม่ เป็นชาย 30 คน เป็นหญิง 30 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป มีความก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปของผู้สูงอายุนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า โดยทั่วไป ผู้สูงอายุมักจะถูกรับรู้ว่ามีความเข้มงวดและตามใจเด็กอยู่แล้ว (จงกล เกษตุ้ม.

2541: 31-32; อ้างอิงจาก วราภรณ์ รักวิจัย. 2535: 30-34) ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความสำคัญ
 คุ่มครองมากเกินไปของผู้สูงอายุที่มีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ร่วมด้วย จึงเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่
 ไม่ได้มีอิทธิพลที่ทำให้เด็กเกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางบวกหรือทางลบมากนัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ในครอบครัวที่วัยรุ่นหญิง ระบุว่า ผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนในระดับ
 มาก รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้สูงอายุที่แตกต่างกันจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก
 เช่นกัน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยสูง และ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยต่ำ
 ดังนั้น ผู้สูงอายุที่มีบทบาทต่อการอบรมเลี้ยงดู ควรให้ความเอาใจใส่ต่อเด็กอย่างยิ่ง เพราะหาก
 ปล่อยปละละเลยมากเกินไป ด้วยอิทธิพลของข้อมูลจากสื่อต่างๆ ที่หลังไหลเข้ามาและเด็กไม่รู้เท่า
 ทันข้อมูลเหล่านั้น รวมทั้งการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่ไม่ดี อาจทำให้บุตรหลานในครอบครัวเกิด
 พฤติกรรมอันมิพึงประสงค์ได้

2. ผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ควรได้มีการศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดู
 เด็กแบบต่างๆ ที่เหมาะสมและทันต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน เพื่อจะได้มีความรู้
 ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในโรงเรียนชายล้วน
 โรงเรียนรวมชายหญิง เปรียบเทียบกัน รวมถึงเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนสายสามัญและโรงเรียนสาย
 อาชีพด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้นในเชิงวิชาการ

2. ควรมีการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าวโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้
 ได้ข้อมูลมากขึ้น และควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้มากกว่านักเรียนในสถานศึกษาทั่วไป โดยอาจจะ
 ศึกษาจากเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจหรือสถานสงเคราะห์ต่างๆ ด้วย

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
 จากพ่อแม่ กับ การอบรมเลี้ยงดูจากปู่ ย่า ตา ยาย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กันตวรรณ มีสมสาร. (2544). การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยย่างเข้าสู่วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). ทำไมเด็กก้าวร้าวรุนแรง. กรุงเทพฯ: เรือนปัญญา.
- จنگล เกษตุ้ม. (2541). การศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองรุ่นปู่ย่าตายายกับผู้ปกครองรุ่นปัจจุบันในตำบลสาละวิน อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จنگล คำมี. (2544, ตุลาคม). การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองต่างรุ่น. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 5(4): 40-45.
- เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม. (2544). การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ชีวัน ประทุมรัตน์. (2546). การอบรมเลี้ยงดูและการเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับวัยรุ่นในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงฤดี ลาสุชะ. (2528). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบคัดสรรกับการปรับตัวของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิณ; อรุณรัตน์ ชูชม; และ งามตา วนิหนานนท์. (2528). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยทางจิตวิทยาในวัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ถัน แพเพชร. (2517). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความคิดสร้างสรรค์และความเกรงใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นิภาพรรณ ต่อชาว. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าว ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). เชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

- ประพันธ์ สุทธาวาส. (2519). *ความก้าวร้าวกับการอบรมเลี้ยงดู*. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยา สังคม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปราณี จันทร์หอม. (2541). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมก้าวร้าว*. ปริญญาโท กศ.ม. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ปราณี สุทธิสุนทร. (2550, กุมภาพันธ์). *การอบรมเลี้ยงดูเด็ก*. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*. 1(1): 10.
- ปียนันท์ สงฤทธิ์. (2550). *การศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัจจัยทางชีวสังคม กับ สุขภาวะทางจิตของผู้สูงอายุ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรสุดา ดิษยวรรณ. (2534). *พฤติกรรมการแสดงออกตามทฤษฎีของดีจิโรวานีกับการอบรมเลี้ยงดู และลักษณะทางชีวสังคมบางประการของนักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2544). *พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย*. กรุงเทพฯ:ธรรมสภา
- เพชรสุดา เพชรใส. (2525). *การทดลองการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภาวิณี พวงผกา. (2542). *ผลของการใช้ชุดกระดานต่อภาพเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนาวง จังหวัดปทุมธานี*. ปริญญาโท กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ลักขณา ประถมวงศ์. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสลับสนุน เอกลักษณ์แห่งตนและพฤติกรรมปรับตัวทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดา เหมาะสุวรรณ; และคนอื่นๆ. (2547). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย*. กรุงเทพฯ: เอกสารหาดีใหญ่.
- วิทยา นาควัชระ. (2537). *หมอวิทยาช่วยแก้ปัญหาการเลี้ยงดูลูกและวัยรุ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2540). *ครอบครัวกับวัยรุ่น*. ใน *การพัฒนาครอบครัว*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สมคิด อิศระวัฒน์. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะกระบวนการอบรมและเลี้ยงดูหลักเด็กของ
คนไทย ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมพร สุทัศนีย์, ม.ร.ว. (2530). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของ
นักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์. ถ่ายเอกสาร.
- สรรสุดา มีชั้นช่วง. (2544). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนใน
สถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์: การวิเคราะห์สาเหตุ. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ถ่ายเอกสาร.
- สายสีทอง ณ ภูเก็ต. (2542). การศึกษาสัมพันธภาพของผู้สูงอายุกับบุคคลอื่น: ศึกษาเฉพาะ
ผู้สูงอายุในจังหวัดระยอง. สารนิพนธ์ สส.ม. (การจัดการโครงการสวัสดิการทางสังคม).
สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันท์เอม. (2539). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชา จันท์เอม และสุรารค์ จันท์เอม. (2521). จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ:
แพรววิทยา.
- สุทธิ แสงบุญมี. (2547). การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ได้รับ
การอบรมเลี้ยงดูและมีภูมิหลังแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุทธิลักษณ์ นาคสูสุข. (2544). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (การจัดการโครงการ
สวัสดิการทางสังคม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียว. ถ่ายเอกสาร.
- สุนีย์ ธีรวิรุฬห์. (2542). การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในเขตกรุงเทพมหานคร.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา พันธวร. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมก้าวร้าว
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2525). ปัญหาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2534). การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่
ผลงานวิจัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

- สุวรรณณี ทองรัมย์ภากุล. (2539). *การอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมประสบการณ์ทางสังคมจากครอบครัว และลักษณะทางชีวสังคมที่มีผลต่อความสามารถในการหยั่งลึกทางสังคมของเด็กก่อนวัยรุ่น (10-12 ปี)*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสถียร ศรีรัตน์. (2522). *ความสัมพันธ์ระหว่างความก้าวร้าวกับความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรกว้าง ในจังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน. (2530). *คู่มือการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ*. กรุงเทพมหานคร: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- หทัยทิพย์ กรินชัย. (2542). *ความคาดหวังด้านการอบรมเลี้ยงดูของวัยรุ่นไทยในยุคปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมาและวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายและการวางแผนสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.
- อมราวดี ณ อุบล. (2544). *สุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะครอบครัวการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธ์ภาพในครอบครัวที่ต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- อรนุช สุธีสังข์. (2542). *อิทธิพลของปัจจัยทางครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- อาชีวะวิภาท. (2553). *ข่าวสด*. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2553
- Brooks, Jane B. (2003). *The Process of Parenting*. United States: McGraw-Hill.
- Cowan, Carolyn Pape; & Philip A. (1992). *When Partners Become Parent*. New York: Basic Books.
- Jane L. Pearson; et al. (1990, May). Black Grandmothers in Multigenerational Households: Diversity in Family Structures on Parenting in the Woodlawn Community. *Child Development*. 61: 434-442.
- Peter K. Smith; & Linda M. Drew. (2002) Grand-parenthood. in *Handbook of Parenting*, 2nd ed., ed Marc H. Bornstein, vol. 3: *Being and Becoming a Parent* Mahwah, N.J: Erlbaum.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและพฤติกรรมก้าวร้าว

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

11 ปี 12 ปี

13 ปี 14 ปี

15 ปี

3. การศึกษา

ระดับชั้น ม.1 ระดับชั้น ม.2

ระดับชั้น ม.3

4. บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนท่าน

4.1 บิดา อยู่ในระดับ

มากที่สุด มาก

ปานกลาง น้อย

น้อยที่สุด

4.2 มารดา อยู่ในระดับ

มากที่สุด มาก

ปานกลาง น้อย

น้อยที่สุด

4.3 ปู่, ตา, อากง อยู่ในระดับ

มากที่สุด มาก

ปานกลาง น้อย

น้อยที่สุด

4.4 ย่า, ยาย, อาม่า อยู่ในระดับ

มากที่สุด มาก

ปานกลาง น้อย

น้อยที่สุด

5. สำหรับนักเรียนที่ในครอบครัวมีผู้สูงอายุอยู่ร่วมและได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากท่าน

5.1 เพศชาย (ปู่, ตา)

5.1.1 อายุ

อายุ 60-65 ปี

อายุ 66-70 ปี

อายุ 70 ปี ขึ้นไป

5.1.2 การศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาตรีขึ้นไป

5.2 เพศหญิง (ย่า , ยาย)

5.2.1 อายุ

อายุ 60-65 ปี

อายุ 66-70 ปี

อายุ 70 ปี ขึ้นไป

5.2.2 การศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาตรีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ชุด

คำชี้แจง ในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดที่ 1 เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูให้พิจารณาบุคลากรที่อบรมเลี้ยงดูนักเรียนมากที่สุด

1. มีทั้งหมด 60 ข้อ ถามเกี่ยวกับความรู้สึกของท่านที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดู
2. ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องเพียงช่องละ 1 ช่องเท่านั้น ตามลักษณะความเป็นจริงของท่าน จาก 5 ตัวเลือกลงนี้

มากที่สุด หมายถึง วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนมากที่สุด (8-10 ใน 10 ครั้ง)

มาก หมายถึง วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนมาก (6-7 ใน 10 ครั้ง)

ปานกลาง หมายถึง วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนปานกลาง (4-5 ใน 10 ครั้ง)

น้อย หมายถึง วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนน้อย (2-3 ใน 10 ครั้ง)

น้อยที่สุด หมายถึง วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียนน้อยที่สุด (0-1 ใน 10 ครั้ง)

แบบสอบถามชุดที่ 2 เกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว

1. มีทั้งหมด 30 ข้อ ถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของท่าน
2. ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านรู้สึกตามเป็นจริงเพียง 1 ช่อง จาก 5 ตัวเลือกลงนี้
กระทำเป็นประจำ หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวเป็นประจำ (8-10 ใน 10 ครั้ง)
ส่วนใหญ่กระทำ หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวเป็นส่วนใหญ่ (6-7 ใน 10 ครั้ง)
กระทำเป็นบางครั้ง หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวเป็นบางครั้ง (4-5 ใน 10 ครั้ง)
นานๆ ครั้ง หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวเป็นนานๆ ครั้ง (2-3 ใน 10 ครั้ง)
น้อยที่สุดหรือไม่กระทำเลย หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกหรือคิดที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวน้อยที่สุด หรือไม่เคยเลย (0-1 ใน 10 ครั้ง)

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นางสาวสุมาลี เปลียนพันธ์

นิสิตปริญญาโท จิตวิทยาพัฒนาการ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามชุดที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ไม่ให้ความสนใจในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียน					
2	เมื่อนักเรียนทำผิดมักจะถูกลงโทษหรือถูกดุอย่างรุนแรง					
3	เมื่อนักเรียนขอร้องให้ช่วยเหลือ มักจะไม่ได้รับความร่วมมือ					
4	ไม่ให้ความสนใจในการแต่งกายของนักเรียนเท่าที่ควร					
5	นักเรียนมักจะถูกว่ากล่าวเสียดสีในการเลือกคบเพื่อนอยู่บ่อย ๆ					
6	ไม่มีเวลาให้นักเรียนที่จะพูดคุยหรือปรึกษาหารือด้วย					
7	เมื่อนักเรียนกลับจากโรงเรียนไม่ตรงเวลามักจะพูดติเตียนซ้ำซาก					
8	เมื่อนักเรียนขอเงิน มักจะถูก ดุตำบ่อย ๆ					
9	ให้เงินนักเรียนใช้จ่ายไม่เพียงพอกับความจำเป็น					
10	เมื่อนักเรียนแจ้งผลการเรียนให้ทราบ มักจะรู้สึกเฉย ๆ					
11	เมื่อนักเรียนทำผิดพลาด มักจะถูกตำหนิบ่อย ๆ					
12	คอยบ่นจู้จี้ดิโน่นดินี้ขณะที่นักเรียนทำงาน					
13	เมื่อนักเรียนทำดี มักจะไม่ได้รับคำยกย่องชมเชย					
14	เมื่อนักเรียนนั่งคุยสนุกกับเพื่อน ๆ มักจะถูกตำหนิ					
15	มักจะยกย่องความดีของคนอื่นมาเปรียบเทียบกับนักเรียน					
16	เมื่อนักเรียนทะเลาะกับพี่ ๆ น้อง ๆ นักเรียนจะถูกตำหนิมากกว่า					
17	ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการกินการนอนของนักเรียนเท่าที่ควร					
18	มักจะตำหนินักเรียนเมื่ออยู่ต่อหน้าพี่ ๆ น้อง ๆ					
19	นักเรียนมักจะได้รับสิ่งของ หรือเงินทองน้อยกว่าคนอื่น ๆ ในครอบครัว					

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
20	สิ่งที่ทำให้นักเรียนยุ่งยากใจมากที่สุด ก็คือไม่ได้รับความสนใจเท่าคนอื่น					
21	เมื่อขอความช่วยเหลือจะให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี					
22	ยินดีให้นักเรียนร่วมในกิจกรรมพิเศษของโรงเรียนตามที่ชอบใจ					
23	แสดงความรักและให้ความอบอุ่นแก่นักเรียนอย่างเป็นกันเอง					
24	แบ่งงานให้นักเรียนทำพอเหมาะกับความสามารถ					
25	ชมเชยและให้กำลังใจ ในขณะที่นักเรียนทำงาน					
26	อนุญาตให้นักเรียนออกไปเที่ยวนอกบ้านตามสมควร					
27	เมื่อนักเรียนทำผิดระเบียบของครอบครัว จะชี้แจงความผิดก่อนแล้วจึงลงโทษ					
28	เมื่อนักเรียนเสนอความคิดเห็น จะรับฟังเป็นประจำ					
29	ให้ออกสันทนาการคบเพื่อนต่างเพศพอสมควร					
30	เมื่อนักเรียนทำงานผิดพลาด จะให้ออกสันทนาการอีก					
31	ให้นักเรียนมีสิทธิ์ในการใช้สิ่งของของครอบครัวทุกอย่าง					
32	เมื่อผลการเรียนของนักเรียนไม่ดี จะให้อภัยและพูดให้กำลังใจ					
33	เปิดโอกาสให้นักเรียนนำเพื่อนๆ มาที่บ้านได้ทุกคน					
34	ยอมรับนับถือในความสามารถของนักเรียน					
35	ให้อิสระในการที่นักเรียนจะเลือกรับประทานอาหาร					
36	ยินดีให้ความคิดเห็น เมื่อนักเรียนต้องการขอคำปรึกษา					
37	เมื่อนักเรียนทำดี จะยกย่องชมเชย					
38	เปิดโอกาสให้นักเรียนจัด ตกแต่งบ้านเรือนได้ตามพอสมควร					
39	ให้อิสระในการเลือกศึกษาต่อตามความถนัดของนักเรียน					

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
40	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว ยินดีที่จะให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหานั้น					
41	ไม่ยอมให้นักเรียนคบเพื่อนต่างเพศ เพราะกลัวจะเสียเด็ก					
42	มักไม่ยอมให้นักเรียนออกเที่ยวนอกบ้านตามลำพัง					
43	เมื่อนักเรียนกลับบ้านผิดเวลา จะแสดงความห่วงใยมาก					
44	ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียน ทำอะไรได้ตามลำพัง					
45	ห้ามนักเรียนออกนอกบ้านในเวลาค่ำคืนเพราะกลัวจะได้รับอันตราย					
46	เวลานักเรียนจะไปไหน มักจะให้ไปกับผู้ใหญ่หรือคอยจับตาดู					
47	ให้นักเรียนแต่งกายโดยใช้สีและแบบที่สุภาพเป็นประจำ					
48	จะคอยดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ					
49	คอยตักเตือนและควบคุมนักเรียนในการอ่านหนังสือประเภทนวนิยาย					
50	จะสืบประวัติส่วนตัวของเพื่อนๆ ของนักเรียนเป็นประจำ					
51	เมื่อนักเรียนจะออกไปธุระนอกบ้าน มักจะซักถามรายละเอียดว่าจะไปกับใคร ที่ไหน					
52	เมื่อเวลานักเรียนซื้อข้าวของเครื่องใช้ มักจะเลือกซื้อให้เอง					
53	ช่วยซักรีดเสื้อผ้าให้นักเรียนบ่อยๆ					
54	คอยนั่งเป็นเพื่อนเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือหรือทำการบ้านเวลาค่ำคืน					
55	เวลาไปโรงเรียนมักคอยรับส่ง หรือให้ไปกับผู้ที่ไว้วางใจได้					
56	เวลาออกนอกบ้าน จะคอยตักเตือนให้นักเรียนระมัดระวังอันตรายด้วยความเป็นห่วง					

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
57	มักแสดงให้นักเรียนเห็นว่านักเรียนยังเป็นเด็ก ไม่สามารถจะตัดสินใจปัญหาด้วยตนเองได้					
58	จะแนะนำการศึกษาต่อและเลือกอาชีพให้แก่เด็กเรียนตามที่ผู้อบรมเลี้ยงดูชอบ					
59	สิ่งที่ทำให้นักเรียนยุ่งยากใจ คือผู้อบรมเลี้ยงดูคอยเอาใจใส่นักเรียนมากเกินไป					
60	คอยถามข่าวทุกข์สุขที่นักเรียนได้รับจากโรงเรียนเป็นประจำ					

แบบสอบถามชุดที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าว

ข้อ	ข้อความ	กระทำ เป็นประจำ	ส่วนใหญ่ กระทำ	กระทำ เป็น บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	น้อย ที่สุด หรือไม่ กระทำ เลย
1	หากใครทำให้ข้าพเจ้าโกรธ ข้าพเจ้าจะทำร้ายผู้นั้น					
2	ข้าพเจ้าชอบเอาปมด้อยของผู้อื่นมาพูดเป็นเรื่องสนุก					
3	ถึงแม้จะถูกเหยียดหยาม ข้าพเจ้าก็สงบสติอารมณ์ไว้ได้					
4	เวลาโกรธมาก ๆ ข้าพเจ้าจะปิดประตูเสียงดัง					
5	ถ้าเพื่อนโยนสิ่งของใส่หน้าข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะขว้างกลับทันที					
6	ถ้าใครแกล้งข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะผลักผู้นั้นให้ล้ม					
7	ข้าพเจ้าจะใช้คำพูดที่ไม่ดี เมื่อทะเลาะกับผู้อื่น					
8	ข้าพเจ้าชอบวิจารณ์เพื่อนต่อหน้าผู้อื่นจนเพื่อนเสียหน้า					
9	ข้าพเจ้าจะทำลายสิ่งของของผู้ที่ทำให้ข้าพเจ้าโกรธ					
10	ข้าพเจ้าจะแกล้งเดินชนคนที่ยืนขวางทางข้าพเจ้า					
11	ถ้าหากกำลังยุ่ง ข้าพเจ้าจะตะคอกใส่ผู้ที่เข้ามารบกวน					
12	หากไม่พอใจใคร ข้าพเจ้าจะกระแทกสิ่งของให้มีเสียงดัง					
13	ข้าพเจ้าระงับความโกรธไว้ได้แม้จะถูกต่อว่าแรง ๆ					

ข้อ	ข้อความ	กระทำ เป็นประจำ	ส่วนใหญ่ กระทำ	กระทำ เป็น บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	น้อย ที่สุด หรือไม่ กระทำ เลย
14	ข้าพเจ้าจะใช้มือตีผู้ที่ยั่วให้ข้าพเจ้าโกรธ					
15	ข้าพเจ้าให้อภัยผู้อื่นแทนการแก้แค้น					
16	หากข้าพเจ้าเกลียดใคร ข้าพเจ้าจะพุด สาปแช่งผู้นั้น					
17	หากถูกพ่อแม่ดู ข้าพเจ้าจะหนีไปหาเรื่อง ทะเลาะกับคนรอบข้างแทน					
18	ถ้าข้าพเจ้าหมั่นใส่ใคร ข้าพเจ้าจะพุด เสียดสีให้ผู้นั้นรู้สึกเจ็บใจ					
19	ถ้าใครมาชวนทะเลาะ ข้าพเจ้าจะเดินหนี ไป					
20	ข้าพเจ้าใช้กำลังกายตอบโต้ผู้ที่เข้ามาหา เรื่องข้าพเจ้า					
21	หากถูกขัดใจ ข้าพเจ้าจะขว้างสิ่งของทิ้ง					
22	ข้าพเจ้าชอบตะโกน ล้อชื่อพ่อแม่ของ เพื่อนดัง ๆ					
23	ข้าพเจ้าจะพุดประชดใส่คนที่ข้าพเจ้าไม่ ชอบเพื่อให้ผู้นั้นรู้ตัว					
24	ข้าพเจ้าจะทุบตีผู้ที่ทำให้ข้าพเจ้าไม่พอใจ					
25	หากไม่พอใจใคร ข้าพเจ้าจะต่อว่าผู้นั้น ดัง ๆ เพื่อให้เขาอาย					
26	ถ้าข้าพเจ้าโกรธแค้นใคร ข้าพเจ้าจะชวน เพื่อนไปทำร้ายผู้นั้น					
27	ข้าพเจ้าจะแสดงท่าทางหยาบคายใส่ผู้ที่ ข้าพเจ้าไม่ชอบ					
28	ถ้าข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับใคร ข้าพเจ้าจะ โต้แย้งขึ้นมาทันที					
29	เวลาโกรธข้าพเจ้าจะทำลายสิ่งของที่อยู่ ใกล้มือ					

ข้อ	ข้อความ	กระทำ เป็น ประจำ	ส่วน ใหญ่ กระทำ	กระทำ เป็น บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	น้อย ที่สุด หรือไม่ กระทำ เลย
30	หากมีใครทำให้โมโหซ้ำพเจ้าจะสงบจิตใจ ไว้					

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงผลรวมคะแนนการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมก้าวร้าว

ตาราง 6 แสดงผลรวมคะแนนจากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู พฤติกรรมก้าวร้าว

คนที่	แบบ ปล่อยปละละเลย	แบบ ประชาธิปไตย	แบบ ให้ความคุ้มครองมากเกินไป	พฤติกรรม ก้าวร้าว
1	31	63	72	55
2	36	71	71	65
3	38	78	56	57
4	37	70	70	67
5	46	86	78	63
6	57	53	73	62
7	46	72	70	88
8	48	81	76	55
9	57	77	68	68
10	55	58	71	76
11	52	66	71	53
12	48	77	69	62
13	54	59	73	76
14	54	60	63	53
15	43	76	78	58
16	37	78	79	49
17	36	66	63	53
18	35	92	85	49
19	47	96	77	57
20	51	49	61	66
21	38	68	64	62
22	40	74	79	65
23	49	66	65	57
24	35	64	65	49
25	36	82	75	51
26	39	33	59	47
27	55	78	82	67
28	22	91	75	61
29	47	71	73	71
30	45	60	64	87

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่	แบบ ปล่อยปลละละเลย	แบบ ประชาธิปไตย	แบบ ให้ความคุ้มครองมากเกินไป	พฤติกรรม ก้าวร้าว
31	47	72	64	82
32	61	84	81	57
33	56	59	65	64
34	37	84	62	66
35	41	69	60	54
36	33	86	78	43
37	52	63	73	67
38	28	99	82	87
39	39	75	70	62
40	46	74	75	54
41	49	48	72	54
42	54	62	66	81
43	40	58	72	51
44	42	68	69	59
45	48	64	70	67
46	59	84	83	54
47	51	60	60	58
48	46	74	75	59
49	54	57	69	57
50	41	98	79	87
51	38	55	68	52
52	38	62	79	46
53	23	99	80	48
54	48	60	58	58
55	25	74	64	44
56	42	80	58	76
57	28	84	61	62
58	45	92	65	65
59	44	72	63	60
60	63	92	88	51

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่	แบบ ปล่อยปลละละเลย	แบบ ประชาธิปไตย	แบบ ให้ความคุ้มครองมากเกินไป	พฤติกรรม ก้าวร้าว
61	64	69	78	62
62	62	63	64	63
63	40	76	84	70
64	54	76	71	78
65	31	81	79	58
66	64	68	64	89
67	48	69	76	66
68	36	83	86	64
69	34	83	83	45
70	42	78	60	60
71	73	42	76	64
72	56	61	54	77
73	52	61	72	89
74	55	46	57	60
75	38	67	62	75
76	37	68	58	63
77	34	82	80	80
78	24	78	77	47
79	35	71	74	72
80	51	76	56	50
81	39	74	56	71
82	54	69	68	55
83	50	58	51	72
84	31	80	75	44
85	45	65	55	79
86	52	62	68	80
87	67	56	60	76
88	68	53	47	61
89	36	73	60	70
90	65	79	70	73

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่	แบบ ปล่อยปลละละเลย	แบบ ประชาธิปไตย	แบบ ให้ความคุ้มครองมากเกินไป	พฤติกรรม ก้าวร้าว
91	53	75	66	65
92	47	64	75	91
93	37	67	59	51
94	57	80	60	77
95	45	91	84	62
96	47	77	74	93
97	33	75	78	57
98	68	64	54	92
99	48	62	65	56
100	39	74	66	62
101	49	70	69	72
102	27	76	75	51
103	32	88	78	52
104	42	80	70	67
105	25	90	59	58
106	22	84	64	49
107	34	70	67	41
108	65	54	62	71
109	42	64	52	64
110	32	87	79	42
111	54	92	61	101
112	32	81	61	51
113	26	87	64	57
114	48	80	82	53
115	45	59	65	66
116	38	72	85	37
117	37	72	62	57
118	52	43	71	53
119	67	61	64	80
120	33	81	75	68

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่	แบบ ปล่อยปลละละเลย	แบบ ประชาธิปไตย	แบบ ให้ความคุ้มครองมากเกินไป	พฤติกรรม ก้าวร้าว
121	39	87	69	85
122	29	88	71	50
123	37	63	51	60
124	42	72	85	50
125	44	83	57	83
126	53	62	79	56
127	53	73	57	89
128	46	78	66	60
129	55	41	64	55
130	61	58	75	86
131	30	71	60	49
132	28	85	64	48
133	35	83	75	60
134	23	97	74	43
135	71	45	79	69
136	37	67	66	66
137	45	79	58	67
138	48	73	70	60
139	44	74	58	48
140	23	98	68	44
141	55	89	70	67
142	34	77	70	69
143	30	92	75	57
144	23	96	83	46
145	50	71	77	125

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของพฤติกรรมก้าวร้าว

ข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ไม่ให้ความสนใจในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียน	2.58	1.18	น้อย
2	เมื่อนักเรียนทำผิดมักจะถูกลงโทษหรือถูกดุด่าอย่างรุนแรง	2.48	0.99	น้อย
3	เมื่อนักเรียนขอร้องให้ช่วยเหลือ มักจะไม่ได้รับความร่วมมือ	2.02	1.15	น้อย
4	ไม่ให้ความสนใจในการแต่งกายของนักเรียนเท่าที่ควร	2.03	0.83	น้อย
5	นักเรียนมักจะถูกว่ากล่าวเสียดสีในการเลือกคบเพื่อนอยู่บ่อย ๆ	1.90	1.01	น้อย
6	ไม่มีเวลาให้นักเรียนที่จะพูดคุยหรือปรึกษาหารือด้วย	1.82	0.89	น้อย
7	เมื่อนักเรียนกลับจากโรงเรียนไม่ตรงเวลามักจะพูดติเตียนซ้ำซาก	2.23	1.19	น้อย
8	เมื่อนักเรียนขอเงิน มักจะถูก ดุด่าบ่อย ๆ	1.72	0.85	น้อยที่สุด
9	ให้เงินนักเรียนใช้จ่ายไม่เพียงพอกับความจำเป็น	1.72	0.91	น้อยที่สุด
10	เมื่อนักเรียนแจ้งผลการเรียนให้ทราบ มักจะรู้สึกเฉย ๆ	2.24	1.01	น้อย
11	เมื่อนักเรียนทำผิดพลาด มักจะถูกตำหนิบ่อย ๆ	3.02	1.08	ปานกลาง
12	คอยบ่นจู้จี้ดโน่นดนี่ขณะที่นักเรียนทำงาน	2.43	1.15	น้อย
13	เมื่อนักเรียนทำดี มักจะไม่ได้รับคำยกย่องชมเชย	2.33	1.12	น้อย
14	เมื่อนักเรียนนั่งคุยสนุกกับเพื่อน ๆ มักจะถูกตำหนิ	2.06	1.07	น้อย
15	มักจะยกย่องความดีของคนอื่นมาเปรียบเทียบกับนักเรียน	3.06	1.55	ปานกลาง
16	เมื่อนักเรียนทะเลาะกับพี่ ๆ น้อง ๆ นักเรียนจะถูกตำหนิมากกว่า	2.72	1.24	ปานกลาง
17	ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการกินการนอนของนักเรียนเท่าที่ควร	1.77	0.87	น้อยที่สุด
18	มักจะตำหนินักเรียนเมื่ออยู่ต่อหน้าพี่ ๆ น้อง ๆ	2.09	1.04	น้อย

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
19	นักเรียนมักจะได้รับสิ่งของ หรือเงินทองน้อยกว่าคนอื่น ๆ ในครอบครัว	1.74	0.94	น้อยที่สุด
20	สิ่งที่ทำให้นักเรียนยุ่งยากใจมากที่สุด ก็คือไม่ได้รับความสนใจเท่าคนอื่น	2.04	1.03	น้อย
	รวม	2.20	0.58	น้อย

จากตาราง 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปะละเลยในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.20$) เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปะละเลยอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ อยู่ในระดับน้อย 13 ข้อ และอยู่ในระดับน้อยที่สุด 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อที่ว่ามักจะยกย่องความดีของคนอื่นมาเปรียบเทียบกับนักเรียน ($\bar{X} = 3.06$) รองลงมา คือ ข้อที่ว่าเมื่อนักเรียนทำผิดพลาด มักจะถูกตำหนิบ่อย ๆ ($\bar{X} = 3.02$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ว่าเมื่อนักเรียนขอเงิน มักจะถูก ดุด่าบ่อย ๆ และข้อที่ว่าให้เงินนักเรียนใช้จ่ายไม่เพียงพอกับความจำเป็น ($\bar{X} = 1.72$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
21	เมื่อขอความช่วยเหลือจะให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี	3.90	0.97	มาก
22	ยินดีให้นักเรียนร่วมในกิจกรรมพิเศษของโรงเรียนตามที่ชอบใจ	3.91	0.92	มาก
23	แสดงความรักและให้ความอบอุ่นแก่นักเรียนอย่างเป็นกันเอง	4.19	0.85	มาก
24	แบ่งงานให้นักเรียนทำพอเหมาะกับความสามารถ	3.66	0.97	มาก
25	ชมเชยและให้กำลังใจ ในขณะที่นักเรียนทำงาน	3.48	1.14	มาก
26	อนุญาตให้นักเรียนออกไปเที่ยวนอกบ้านตามสมควร	3.02	1.23	ปานกลาง
27	เมื่อนักเรียนทำผิดระเบียบของครอบครัว จะชี้แจงความผิดก่อน แล้วจึงลงโทษ	3.37	1.15	ปานกลาง
28	เมื่อนักเรียนเสนอความคิดเห็น จะรับฟังเป็นประจำ	3.53	1.14	มาก
29	ให้โอกาสนักเรียนคบเพื่อนต่างเพศพอสมควร	2.70	1.16	มาก
30	เมื่อนักเรียนทำงานผิดพลาด จะให้โอกาสแก้ตัวอีก	3.79	1.05	มาก
31	ให้นักเรียนมีสิทธิ์ในการใช้สิ่งของของครอบครัวทุกอย่าง	4.16	0.80	มาก
32	เมื่อผลการเรียนของนักเรียนไม่ดี จะให้อภัยและพูดให้กำลังใจ	3.38	1.10	ปานกลาง
33	เปิดโอกาสให้นักเรียนนำเพื่อน ๆ มาที่บ้านได้ทุกคน	3.60	1.10	มาก
34	ยอมรับนับถือในความสามารถของนักเรียน	3.59	1.04	มาก
35	ให้อิสระในการที่นักเรียนจะเลือกรับประทานอาหาร	4.03	0.93	มาก
36	ยินดีให้ความคิดเห็น เมื่อนักเรียนต้องการขอคำปรึกษา	4.09	0.97	มาก
37	เมื่อนักเรียนทำดี จะยกย่องชมเชย	3.58	1.07	มาก
38	เปิดโอกาสให้นักเรียนจัด ตกแต่งบ้านเรือนได้ตามพอสมควร	3.34	1.11	ปานกลาง
39	ให้อิสระในการเลือกศึกษาต่อตามความถนัดของนักเรียน	3.90	1.06	มาก
40	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว ยินดีที่จะให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหานั้น	3.26	1.12	ปานกลาง
	รวม	3.62	0.65	มาก

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก 15 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ข้อที่ว่าแสดงความรักและให้ความอบอุ่นแก่นักเรียนอย่างเป็นกันเอง ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมา คือ ข้อที่ว่าให้นักเรียนมีสิทธิ์ในการใช้สิ่งของของครอบครัวทุกอย่าง ($\bar{X} = 4.16$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ว่าอนุญาตให้นักเรียนออกไปเที่ยวนอกบ้านตามสมควร ($\bar{X} = 3.02$)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อเด็กเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
41	ไม่ยอมให้นักเรียนคบเพื่อนต่างเพศ เพราะกลัวจะเสียเด็ก	3.07	1.21	ปานกลาง
42	มักไม่ยอมให้นักเรียนออกเที่ยวนอกบ้านตามลำพัง	3.59	1.23	มาก
43	เมื่อนักเรียนกลับบ้านผิดเวลา จะแสดงความห่วงใยมาก	4.01	0.87	มาก
44	ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียน ทำอะไรได้ตามลำพัง	2.79	0.95	ปานกลาง
45	ห้ามนักเรียนออกนอกบ้านในเวลาค่ำคืนเพราะกลัวจะได้รับอันตราย	4.43	0.82	มากที่สุด
46	เวลานักเรียนจะไปไหน มักจะให้ไปกับผู้ใหญ่หรือคอยจับตาดู	3.59	1.10	มาก
47	ให้นักเรียนแต่งกายโดยใช้สีและแบบที่สุภาพเป็นประจำ	3.27	0.97	ปานกลาง
48	จะคอยดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ	3.86	0.86	มาก
49	คอยตักเตือนและควบคุมนักเรียนในการอ่านหนังสือประเภทนวนิยาย	2.94	1.03	ปานกลาง
50	จะสืบประวัติส่วนตัวของเพื่อนๆ ของนักเรียนเป็นประจำ	2.30	1.00	น้อย
51	เมื่อนักเรียนจะออกไปธุระนอกบ้าน มักจะซักถามรายละเอียดว่าจะไปกับใคร ที่ไหน	4.05	0.95	มาก
52	เมื่อเวลานักเรียนซื้อข้าวของเครื่องใช้ มักจะเลือกซื้อให้เอง	3.12	0.99	ปานกลาง
53	ช่วยซักรีดเสื้อผ้าให้นักเรียนบ่อยๆ	3.86	1.21	มาก
54	คอยนั่งเป็นเพื่อนเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือหรือทำการบ้านเวลาค่ำคืน	2.83	1.23	ปานกลาง
55	เวลาไปโรงเรียนมักคอยรับส่ง หรือให้ไปกับผู้ที่ไว้วางใจได้	4.02	1.14	มาก
56	เวลาออกนอกบ้าน จะคอยตักเตือนให้นักเรียนระมัดระวังอันตรายด้วยความเป็นห่วง	4.35	0.79	มากที่สุด
57	มักแสดงให้นักเรียนเห็นว่านักเรียนยังเป็นเด็ก ไม่สามารถจะตัดสินใจปัญหาด้วยตนเองได้	3.65	0.86	มาก
58	จะแนะนำการศึกษาต่อและเลือกอาชีพให้แก่นักเรียนตามที่ผู้อบรมเลี้ยงดูชอบ	3.18	1.13	ปานกลาง
59	สิ่งที่ทำให้นักเรียนยุ่งยากใจ คือผู้อบรมเลี้ยงดูคอยเอาใจใส่นักเรียนมากเกินไป	2.66	1.09	ปานกลาง
60	คอยถามข่าวทุกข์สุขที่นักเรียนได้รับจากโรงเรียนเป็นประจำ	3.54	1.12	มาก
	รวม	3.46	0.44	มาก

จากตาราง 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ อยู่ในระดับมาก 9 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ และอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อที่ว่าห้ามนักเรียนออกนอกบ้านในเวลาค่าคืนเพราะกลัวจะได้รับอันตราย ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา คือ ข้อที่ว่าเวลาออกนอกบ้าน จะคอยตักเตือนให้นักเรียนระมัดระวังอันตรายด้วยความเป็นห่วง ($\bar{X} = 4.35$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ว่าสืบประวัติส่วนตัวของเพื่อนๆ ของนักเรียนเป็นประจำ ($\bar{X} = 2.30$)

ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าว

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของพฤติกรรมก้าวร้าว

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	หากใครทำให้ข้าพเจ้าโกรธ ข้าพเจ้าจะทำร้ายผู้นั้น	1.92	1.00	น้อย
2	ข้าพเจ้าชอบเอาปมด้อยของผู้อื่นมาพูดเป็นเรื่องสนุก	1.98	0.85	น้อย
3	ถึงแม้จะถูกเหยียดหยาม ข้าพเจ้าก็สงบสติอารมณ์ไว้ได้	3.13	1.94	ปานกลาง
4	เวลาโกรธมากๆ ข้าพเจ้าจะปิดประตูเสียงดัง	2.77	1.11	ปานกลาง
5	ถ้าเพื่อนโยนสิ่งของใส่หน้าข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะขว้างกลับทันที	2.35	1.18	น้อย
6	ถ้าใครแกล้งข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะผลักผู้นั้นให้ล้ม	1.66	0.82	น้อยที่สุด
7	ข้าพเจ้าจะใช้คำพูดที่ไม่ดี เมื่อทะเลาะกับผู้อื่น	2.67	1.14	ปานกลาง
8	ข้าพเจ้าชอบวิจารณ์เพื่อนต่อหน้าผู้อื่น จนเพื่อนเสียหน้า	1.72	0.85	น้อยที่สุด
9	ข้าพเจ้าจะทำลายสิ่งของของผู้อื่นทำให้ข้าพเจ้าโกรธ	1.56	0.81	น้อยที่สุด
10	ข้าพเจ้าจะแกล้งเดินชนคนที่ยืนขวางทางข้าพเจ้า	1.46	0.79	น้อยที่สุด
11	ถ้าหากกำลังยุ่ง ข้าพเจ้าจะตะคอกใส่ผู้ที่เข้ามารบกวน	2.35	1.01	น้อย
12	หากไม่พอใจใคร ข้าพเจ้าจะกระแทกสิ่งของให้มีเสียงดัง	2.29	1.15	น้อย
13	ข้าพเจ้าระงับความโกรธไว้ได้แม้จะถูกต่อว่าแรงๆ	3.00	1.03	ปานกลาง
14	ข้าพเจ้าจะใช้มือตีผู้ที่ยั่วให้ข้าพเจ้าโกรธ	2.11	0.99	น้อย
15	ข้าพเจ้าให้อภัยผู้อื่นแทนการแก้แค้น	3.19	1.05	ปานกลาง
16	หากข้าพเจ้าเกลียดใคร ข้าพเจ้าจะพูดสาปแช่งผู้นั้น	1.90	0.93	น้อย
17	หากถูกพ่อแม่ดู ข้าพเจ้าจะหันไปหาเรื่องทะเลาะกับคนรอบข้างแทน	1.57	0.72	น้อยที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	วิธีการที่ผู้อบรมเลี้ยงดูปฏิบัติต่อนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
18	ถ้าข้าพเจ้าหมั่นใส่ใคร ข้าพเจ้าจะพูดเสียดสีให้ผู้นั้นรู้สึกเจ็บใจ	2.16	1.11	น้อย
19	ถ้าใครมาชวนทะเลาะ ข้าพเจ้าจะเดินหนีไป	2.92	1.15	ปานกลาง
20	ข้าพเจ้าใช้กำลังกายตอบโต้ผู้ที่เข้ามาหาเรื่องข้าพเจ้า	1.88	0.97	น้อย
21	หากถูกขัดใจ ข้าพเจ้าจะขว้างสิ่งของทิ้ง	1.59	0.89	น้อยที่สุด
22	ข้าพเจ้าชอบตะโกน ล้อชื่อพ่อแม่ของเพื่อนดัง ๆ	1.39	0.79	น้อยที่สุด
23	ข้าพเจ้าจะพูดประชดประชันใส่คนที่ข้าพเจ้าไม่ชอบเพื่อให้ผู้นั้นรู้ตัว	2.32	1.07	น้อย
24	ข้าพเจ้าจะทุบตีผู้ที่ทำให้ข้าพเจ้าไม่พอใจ	1.45	0.74	น้อยที่สุด
25	หากไม่พอใจใคร ข้าพเจ้าจะต่อว่าผู้นั้นดัง ๆ เพื่อให้เขาอาย	1.74	0.99	น้อยที่สุด
26	ถ้าข้าพเจ้าโกรธแค้นใคร ข้าพเจ้าจะชวนเพื่อนไปทำร้ายผู้นั้น	1.31	0.75	น้อยที่สุด
27	ข้าพเจ้าจะแสดงท่าทางหยาบคายใส่ผู้ที่ข้าพเจ้าไม่ชอบ	1.77	0.91	น้อยที่สุด
28	ถ้าข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับใคร ข้าพเจ้าจะได้แย้งขึ้นมาทันที	2.42	1.07	น้อย
29	เวลาโกรธข้าพเจ้าจะทำลายสิ่งของที่อยู่กับมือ	1.68	0.84	น้อยที่สุด
30	หากมีใครทำให้โมโหข้าพเจ้าจะสงบจิตใจไว้	3.14	1.16	ปานกลาง
	รวม	2.11	0.46	น้อย

จากตาราง 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมก้าวร้าวในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.11$) เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ อยู่ในระดับน้อย 11 ข้อ และอยู่ในระดับน้อยที่สุด 12 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อที่ว่าข้าพเจ้าให้อภัยผู้อื่นแทนการแก้แค้น ($\bar{X} = 3.19$) รองลงมา คือ ข้อที่ว่าหากมีใครทำให้โมโหข้าพเจ้าจะสงบจิตใจไว้ ($\bar{X} = 3.14$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ว่าถ้าข้าพเจ้าโกรธแค้นใคร ข้าพเจ้าจะชวนเพื่อนไปทำร้ายผู้นั้น ($\bar{X} = 1.31$)

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสุมาลี เปลี่ยนพันธ์
วันเดือนปีเกิด	25 มีนาคม 2514
สถานที่เกิด	อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	126 หมู่ 3 ต.โรงช้าง อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี 16120
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรมนักเรียน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา เลขที่ 22-23 ถนนเจริญกรุง40 แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500 โทรศัพท์ 0-2630-6063-4

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2532	มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนพระฤทัยคอนแวนต์
พ.ศ. 2542	ศึกษาศาสตรบัณฑิต จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2553	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ